

GORENJEV

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez iskodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v »Zvezdi«.

Izhaja vsako soboto

zvečer

Insérati se računajo za celo stran 80 K, za pol strani 30 K, za četr strani 20 K. Insérati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petlet-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znalen popust. — Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Proti naprednemu učiteljstvu.

Ni dovolj, da jim nasijo luško vodó in neumnost v vasi, nosijo jim tudi vse druge klerikalne čednosti: vohunstvo, ovađuštvo in nasilnost. „Rdeči Prapor“.

Klerikalci imajo že sedaj večino v deželnem odboru, po izvolitvi poslancev iz splošne kurije pa bodo imeli tudi večino v kranjski deželni zbornici. Tega ne prikrivajo nikjer, nikoli in nikomur, zato pa so postali tudi neznanstvo ošabni in hudobni. Pošten človek bi mislil, da napoči v njih vrstah sedaj res doba miru in resnega dela, kakor so zahtevali tik pred deželnozbornskimi volitvami na svojem glavnem zaupnem shodu. Ampak drugo je dana beseda in zopet drugo so njihovi pohlepni načrti. Že brusijo nože in nobeno orodje im ni dovolj zarjavelo in gnilo, da ne bi šli z njim na boj proti vsemu, kar ni čisto klerikalnega. Gnusno je, gledati jih pri tem delu. — S podvojenjo močjo pa so se vrgli na napredno učiteljstvo. Naj dela učitelj z vspehom tudi v docela nepolitičnih društvih, a ni njih privrženec — in teh je jako malo — proč z njim. Vohunijo, nastavljajo pasti, sumničijo in denuncirajo vsepovsod. Grmeki, Fabinci, Silvestri, Korbarji niso več bele vrane, en gros so začeli s krvniško obrtjo. Javna obsodba jim ni mar, zaplembe listov in razdružitve „izobraževalnih“ društev se ne boje, ker jih naša vlada menda ne sme videti, ne slišati.

Sedaj osvajajo mladino, toda kako! Telovadecem ni vzgojno sredstvo telovadba, ampak razgrajanje in izzivanje. V Komendi je eksleminatar Fran Terseglav pri tamkajšnjem shodu javno naravnost hujskal proti učiteljstvu. „Slovenec“ poroča o tem shodu to-le: Kar se učiteljev tiče, je silno lahko njihovo rovanje onemogočiti in izpodnesti tla, ako se jih že iz početka natančno kontrolira... Odločilno je, da ljudstvo učitelju veliko zaupa, če je pa učitelj nevreden tega zupanja, občutijo to ljudje hujske kot razžaljenje, kot prevaro... Sicer imajo učitelji pravico snovati različna tamburaška, pevška in telovadna društva, zato pa ima ljudstvo tudi pravico in dolžnost učiteljem povsod in vselej nasprotovati, se proti njim z vsemi dopustimi sredstvi bojevati. Za ta boj je poklicana zlasti mladina.

Kaj je namen temu hujskanju? Onemogočiti slehrno, še tako potrebno napravo, posebno na kmetih, če ni že takoj spočetka vsa v klerikalnih rokah; vzeti ljudstvu vsako zaupanje do učiteljstva; nasprotovati z vsemi sredstvi že obstoječim raznim društvom, ki niso popolnoma klerikalna. Vsaka stranka mora skrbeti za svoj obstoj, sme pridobivati novih tal, toda nje delovanje mora sloneti na poštenosti. Taki ljudje pa, kakor so naši klerikalci, s takimi pogubnimi sredstvi ne smejo nikdar sami zagospodariti nad slovenskim narodom.

In kdo je ta predrzni Terseglav? Šolal se je na kranjski zemlji, ko je bil njegov varuh še policijski nadstražnik v Kranju. Šel je v semen-

šče, a ni mu dišalo biti duhovnik, ampak izstopil je in se poročil s prejšnjo šenčursko učiteljico. Odkar je zasedel dr. Lampe stolec deželnega odbornika, je on njegov namestnik v „Slovenčevi“ politiki. Vidi se, da se je zdel dr. Lampetu najsposobnejši naslednik, ta Terseglav, dejanja pa kažejo, da se trudi učenec celo nadkriliti svojega učitelja. Dr. Krekov „Pons asinorum“ ni nič proti novodobni gonji. Še celo prej tako mirni uradnik tobačne tovarne v Ljubljani, sedanji dolenski poslanec Mandelj, se je moral posluževati laži, da je mogel ščuvati na Dolenskem proti učiteljstvu. Jutri pa poroča v Škofji Loki nek Podlesnik „o boju proti liberalnemu učiteljstvu“. Ironija usode je menda hotela, da je vsak izmed teh navedenih pobožnikov učiteljstva v najožjem sorodstvu z učiteljskim stanom, bodisi kakor sin, mož, brat ali svak.

Naše nujne želje so, da ravno v tem času ne sme učiteljstvo prenehati z delom na gospodarskem in kulturnem polju. Naj se ne boji groženj! Vso pažnjo bomo obračali na sklepe deželnega šolskega sveta. Da tudi glede političnega delovanja mora biti učitelj prost prav tako, kakor je prost vsak drug državljani. Na objektivnost obeh nadzornikov in obeh zastopnikov učiteljstva v kranjskem deželnem šolskem svetu imamo še dosti vere. „Slovenska Ljudska Stranka“ hoče ves nerazsodni slovenski svet v strahom, žuganjem in nasilstvom spraviti pod svojo oblast. Proti takemu javnemu zastrupljenju je treba povsod mnogo dobro organiziranih ljudi, pa najsi so potem

PODLISTEK.

Hudodelec.

Perzijska pripovedka.

Konec.

In postal je celo vojsko tja, da obkoli gozd in ujame Sadraja.

Pomotoma je bilo ujetih 375 opic, ki so jih začetkoma imeli za Sadraja.

In prestrašene papige so skakale od vej do veje in kričale na vse grlo:

«Veliki vezir je tat!»

To je vojake še bolj unelo.

Nazadnje so dobili hudodelca.

Sedel je na travniku, pital papige z orehi in jih učil puntarskih stvari. In te so vpile, da so bile kar hrípave:

«Veliki vezir je tat! Veliki vezir je tat!»

Vojaki zgrabijo hudodelca. zvežejo mu roke in noge in ga tirajo z velikim veseljem med godbo v Teheran k vezirju.

«A, malopridnež!» reče veliki vezir. «Premalo ti je bilo, da si nahujskal ljudi, učil si še ptice puntarstva. Ali, prijateljček, naletel si na pravega! Pregrešil sem se prej pred nebom in zemljo s svojo usmiljenostjo. Sedaj ti hočem zamašiti tvoje puntarsko grlo. Na kol z njim!»

«Čuden način, zamašiti grlo,» je samo opomnil Sadraj.

Še tistega dne so ga nasadili na velikem trgu na železno okovan kol.

Ljudje ljubijo prizore.

Či nimajo dobrih, gledajo slabe.

Ves Teheran se je zbral, da vidi umoritev.

Sadraj je sedel na kolu in lezel vedno nižje.

«Zakaj ga kaznujejo?» so vpraševali ljudje.

«Zato, ker je rekel: veliki vezir je tat!» odgovarjajo drugi.

Pametni ljudje so ga milovali:

«Zakaj si to govoril?»

Kakor bi mu bilo od tega lažje, odgovarjal je Sadraj med vpitjem in stokanjem:

«Zakaj hi ne smel reči, če je res. Že v mladosti so me učili, govoriti resnico, in pozneje sem jaz isto učil druge. Če bi pravil o njem kaj drugega — n-hče bi mi ne bil verjel, ker bi bila laž».

In gledajoč, kako umira med strašnimi mukami, reče množica:

«To mora biti res, če trdi tako človek umirajoč na kolu. Kaj drugega res ne more nihče reči o velikem vezirju, če si še človek na kol naboden ne more ničesa drugega izmisliti.»

Tako je spoznal ves Teheran in verjel in veroval, da je veliki vezir res tat.

Sedaj so govorili že vsi, starci in otroci, ženske in vojaki, bogati in modri, ubogi in neumni, učeni in norci — vsi so govorili:

«Veliki vezir je tat!»

Da bi bilo krajše, rekli so mesto veliki vezir kar «veliki tat».

In vsakdo je razumel, o kom se govori.

To je vznemirilo vezirja in mu ni dalo miru.

«Oho!» mislil je. «Ogenj se je tako razširil, da ga samo s svojo modrostjo ne morem pogasiti. Kaj naj storim? Če komu ne zadostuje njegov denar, izposodi si ga pri sosedu.» In zapove, naj se v vsi državi izvolijo najmodrejši možje in pošljejo v Teheran k posvetovanju.

In izvolili so jih in poslali v Teheran.

V izvoljeni trumi so bili najmodrejši duhovniki in tako stari starčki, ki se niti niso spominjali, kdaj so se rodili; možje, ki so se rodili v revščini in bili sedaj bogati — s čemur so neovrgljivo izkazali svojo modrost; uradniki, ki so se lahko obranili pod vsakim predpostavljanim, in naj je bil predpostavljeni še tako moder — oni so bili modrejši.

In kakor raste med navadno travo tudi solata, niso pozabili niti kmetov.

Kmetje so izvolili starega Nuedzimo, o katerega modrosti so bili prepričani kot o svoji lastni.

«Ta že vel! Ta bo že pravo svetoval!»

Veliki vezir jih je slovesno pozdravil, prosil Allahovega blagoslova njihovim glavam in rekel:

«Vsi veste, čemu sem vas semkaj poklical.

Lahko čujete po vseh ulicah, vseh trgih, na vsakem oglu: «veliki vezir je tat». Nič drugega se ne čuje v vsej Perziji. Tako ne more iti dalje. Kam pridemo na ta način? Če se že o velikem vezirju tako govori — česa naj pričakuje potem navadni guverner ali kaj šele kak tržni ali cestni nadzornik? Napnite toraj svoje možgane, premisljajte in nasvetujte, kako bi se ta puntarska nesposiljivost proti gosposki odpravila.»

Izlet v Tržič se vrši jutri!

katerekoli struje. Zlasti vsi vi, ki pripadate narodno-napredni in socialno-demokratski stranki, bodite pozorni pri tem boju, ki ga je zavzela z vso krutostjo „S. L. S.“ napram svobodomiselnemu učiteljstvu. Tisti, ki bi morali biti po svojem zvanju oznanjevalci miru in sloge, so zavrgli božje postave, so zašli že daleč s pota. Pripeljimo jih zopet nazaj h Kristusu Kralju.

Delovanje kmetijske družbe kranjske v letu 1907.

Iz poročila ravnatelja g. Gustava Pirca na občnem zboru dne 9. julija t. l. Konec.

7. Zalaganje poučnih kmetijskih knjig. Strokovnih knjig našemu kmetovalcu nedostaja, zato je glavni odbor že odnekaj priskrboval izdajo primernih kmetijskih poučnih spisov, ki so prirejani za naše razmere. Leta 1900 je odbor pričel z izdajo «Kmetijske knjižnice» in je doslej izšlo 8 zvezkov. Poleg teh knjig izdaja odbor kratke spise z naslovom «Gospodarska navodila».

8. Družbeno uradno glasilo «Kmetovalec» sicer služi družbi kot uradno glasilo za prijavljanje njenih raznih razglasov, vendar je tako urejevan, da je v prvi vrsti poučen kmetijski list. «Kmetovalec» je danes najstarejši slovenski kmetijski časnik. Leta 1907 je završil XXIV. letnik ter se ga je tiskalo 8000 izvodov.

9. Priskrbovanje kmetijskih potrebščin družbenim članom se je sčasoma tako razvilo, da družba lahko s ponosom gleda na to svoje delo. Navadno aklene pogodbe za vse leto ter skrbi, da doseže kolikor mogoče nizke cene ter toliko popusta in priskrbnine, da more blago kmetovalcem oddajati po najnižjih cenah, kakršne so le pri kupovanju na debelo mogoče. Pri priskrbovanju strojev in orodja družba ves popust prepusti naročnikom. Podružnice pa imajo važno nalogo, da s skupnim naročanjem znižajo skupne troške, oziroma v uvaževanja vrednih slučajih izposlujejo olajšave pri plačevanju naročenega blaga. Pri preskrbovanju kmetijskih potrebščin se družba drži načela, kolikor mogoče oddajati le one potrebščine, ki jih trgovci po deželi dosedaj niso imeli, posredovanje gospodarskih potrebščin pri družbi pa je danes raztegnjeno skoraj na vse kmetijske potrebščine, razen na otrobe in žito za krmo. To preskrbovanje je zavzelo leta 1907 več kakor petdeset predmetov, ki spadajo v to skupino.

Kmetijska družba je leta 1907 izvršila: 2111 pošiljatev 1690 strankam raznih semen v teži 19 100 kg, 5882 pošiljatev 2960 strankam umetnih

Vsak je hitel sedaj, da bi druge prekosil s kakim modrim nasvetom. Pa nič pravega ni hotelo priti.

Edin Kadif, ki je sam upravljal veliko provincijo, je predlagal, naj se vsakemu odseka glava, kdor bi se drznil reči: «Veliki vezir je tat!»

Veliki vezir zmaje z glavo.

«Potem moramo iztrebiti vse davkoplachevalce. Samo jaz in ti bi ostala. Pa tudi tebi bi morali odsekati glavo; ravno kar si tudi ti to izrekel».

Nimb Edin, tudi zaslužen mož, je svetoval:

«Prepove naj se sploh vsako govorjenje, potem se tega tudi ne bo govorilo.»

Ali veliki vezir je zopet zmagal z glavo.

«Tega se ne bo moglo nadzorovati.»

In zvesti Istagar je pritrdil s solznim očesom. In nazadnje obmolkejo vsi.

«Kaj pomenja to?» zakliče veliki vezir osupnjen. «Ali mi nihče ne zna svetovati? Ne ve nihče kakega pripomočka?»

Tu se vzdigne v zadnji vrsti Nuedzima; prikloni se plaho in pravi:

«Jaz!»

«Govori!» zakliče veliki vezir oveseljen.

«Ti hočeš, naj vsi prenehajo reči: veliki vezir je tat?»

«Da.»

«Jaz vem za sredstvo. Najboljše, nezmotljivo. In vrhutega tudi edino mogoče.»

«Katero pa? Vem ž njima!» zakriči veliki vezir.

«Nehaj krasti!»

Veliki vezir ukaže Nuedzimi na mestu glavo odsekati.

«Izmed obeh zločincev,» reče, «je Sadraj manj nevarni. On mi je hotel le dobro ime vzeti, ta pa — moje dohodke.»

gnojil v teži 3,286.900 kg, 2544 pošiljatev 2247 strankam raznih krmil v teži 178 800 kg, 371 pošiljatev 371 strankam galice in žvepla v teži 200 700 kg, 13.842 pošiljatev 722 strankam raznega kmetijskega orodja in strojev, 1100 pošiljatev drevja.

Družba je torej v letu 1907 priskrbela 9900 strankam raznih gospodarskih potrebščin z drevjem, s stroji in z orodjem vred okroglo 375 vagonov ter je to blago oddala v 25 750 pošiljativah. Denarni promet je pri tem dosegel poldrugi milijon kron. Ker je družba kupila 375 vagonov gospodarskih potrebščin in jih ravno toliko oddala, zato je blagovni promet znašal 750 vagonov ali 38 polno naloženih tovornih vlakov. Namen priskrbovanju gospodarskih potrebščin po kmet. družbi je ta, družbenim članom dajati gospodarske potrebščine v najboljši, zajamčeni kakovosti in po najnižjih cenah.

Poleg izvršitve sklepov občnega zbora in vodstva družbenih zavodov in podjetij je glavni odbor oskrboval vsa tekoča družbena opravila ter tudi pospeševal domače kmetijstvo.

Izmed posameznih ukrepov glavnega odbora za pospeševanje kranjskega kmetijstva vobče ter posameznih kulturnih vrst posebej, glavni odbor omenja naslednje.

Kmetijsko rastlino je glavni odbor pospeševal s tem, da je članom naročal dobrega semena, v prvi vrsti predenice čistega deteljnega semena, raznih žit, krompirja in pesnega semena.

Rosebno dobri so bili to leto trajni družbeni vspehi pri uvažanju in porabi umetnih gnojil. Leta 1907 se jih je porabilo 329 vagonov, torej ravno za 43 vagonov več kakor leta 1906. Dosedaj so se na Kranjskem umetno gnojila večinoma rabila le za travnike, a sedaj so jih nasi člani pričeli rabiti tudi za žito, fižol in krompir. Leta 1907 se je v ta namen porabilo že kakih 160 vagonov gnojil.

V tekočem letu, to je leta 1908, Kranjska prav gotovo porabi že 500 vagonov umetnih gnojil ter bo s to porabo primeroma med prvimi, če ne prva dežela v Avstriji. Če se pa upošteva, da na Kranjskem razen par vagonov vsa gnojila porabijo le preprosti kmetovalci, se sme neoporečno trditi, da kranjski kmetje danes v Avstriji primeroma največ umetnih gnojil porabijo.

Ze od nekaj si je družba veliko prizadevala, da bi kmetovalci uvideli neobhodno potrebo gnojenja travnikov. Zadnji čas si družba zlasti prizadeva kmetovalce pridobiti za porabo gnojnice kot najboljšega in najcenejšega gnojila za travnike.

Vinstvo je družba pospeševala s tem, da je posredovala dobavo zanesljive dobre in cene modre galice in žveplene moke. Po znižani ceni je družba oddala tudi veliko trtnih skropilnic in mahrbtних žvepalnikov. Družba je več podružnicam izprosila državne, oziroma deželne podpore za njih ameriške trtnice in za poskusne vinograde.

Za važno smatra glavni odbor delovanje glede razpečevanja vinskega pridelka, zaradi česar je ustanovil v Ljubljani deželno vinsko klet.

Sadjarstvo je družba pospeševala kakor druga leta, v prvi vrsti s tem, da je oddala mnogo tisoč sadnih dreves.

Govedorejo je družba pospeševala s tem, da je skrbela za dobavo čistokrvnih bikov-plemenjakov, ki jih je s pomočjo državne podpore oddajala živinorejcem po znižani ceni. Leta 1907 je družba oddala 55 bikov plemenjakov. Vspehi pospeševanja govedoreje od strani družbe so naravnost veliki in se kažejo v boljši kakovosti kranjske govedi. Zadnje desetletje je glavni odbor pričel v ljubljanski okolici ter v političnih okrajih Logatec in Postojna z upeljavo bikov simodolskega plemena.

V prospah mlekarstva je družba vedno marljivo delovala, saj je že več kakor trideset let preteklo, odkar je osnovala prve mlekarne za druge.

Svinjerejo je družba pospeševala z oddajo čistokrvnih plemenskih prasičkov velike bele angleške pasme. Oddalo se je vsega skupaj 138 plemenskih prasičkov.

Konjerejo je pospeševal samostojni konjerejski odsek, ki je skoraj popolnoma neodvisen od družbe. Predsednik konjerejskega odseka je družbeni podpredsednik Povše.

Pospeševanje čebelarstva je glavni odbor prepustil «Slovenskemu čebelarstvu».

Glavni odbor je društvu za leto 1907 izposloval 1000 K državne podpore.

Za pospeševanje ribarstva na Kranjskem skrbi okrajni ribarski odbor v Ljubljani, ki mu je družba za leto 1907 izposlovala 1000 K državne podpore.

Največjo važnost je glavni odbor pokladal na kmetijski pouk.

Leta 1907 je glavni odbor priredil na Vrhniki šteti mlekarški tečaj pod vodstvom potovalnega učitelja g. Legvarta. Letos se tak tečaj, in sicer petmesečen, vrši prav sedaj na Vrhniki.

Glavni odbor smatra za eno najvažnejših svojih nalog, da strokovno znanje po možnosti siri potoma pouka. Nasi gospodarji postajajo vedno bolj ukaželjni, kar svedočijo mnogobrojno obiskovana kmetijska potna predavanja, hitro razpečevanje kmetijskih strokovnih knjig, tisočera strokovna prasanja, ki dan zadnevom prihajajo družbi, in sploh povsodi vzbujeno zanimanje za kmetijski strokovni napredek.

V ne posebno povoljnih razmerah naše družbe se mora pridobitev 7000 članov, rešitev 32 636 poslovnih števil v pisarni, promet 750 vagonov gospodarskih potrebščin, denarni obrat, ki je letos prekoračil dva milijona kron, in poleg tega še popisani intenzivni kmetijski pouk ter obsirno delovanje na kmetijskem polju smatrati za prav veliko delo. Novi dohodek iz mlekarstva v kakovosti in količini izboljšana govedoreja in prasičja reja, pomnoženi pridelek vsled porabe umetnih gnojil i. t. d., pomenja povišanje dohodkov kranjskih kmetovalcev na leto za več milijonov kron, za družbo pa velepomemben vspeh.

Razdolžitev kmetijskih posestev.

Pred kratkim je stavil član gosposke zbornice, prejšnji državni poslanec dr. pl. Grabmayr predlog, da se naj izvoli posebna komisija, obstoječe iz devet članov, katere naloga naj bi bila proučiti vprašanje o preosnovi kmetijskega zemljiškega kredita. Predlog je bil sprejet. S tem se je začelo znova resno delo za rešitev vprašanja o razdolženju kmetijske posesti, ki je od leta 1893 z malimi presledki počivalo. — Je pa tudi to vprašanje o razdolženju kmetijstva ne samo najnujnejše in najvažnejše, ampak tudi najtežavnejše. — Na kmečkih posestvih je vknjižena ogromna svota dolga. Ni ga skoraj več zemljišča, ki bi ne bilo s tem ali onim dolgom obremenjeno. Hranilni, posojilni, zasebni, dedinski, pupilarni denarji so na tem ali onem zemljišču vknjiženi, mnogokrat celo kar po vrsti na enem in istem zemljišču. — Ti dolgovi od leta do leta rastejo in sicer neprimerno k naraščanju vrednosti posestev. Tako se je n. pr. dognalo za leto 1890, da se je samo v tem letu nanovo vknjižilo na poslopih z več kakor 4¹/₂ odstotnim obrestovanjem 76 milijonov 506 tisoč in 618 goldinarjev ali 153,013. 236 K. — Jasno je, da se mora na neki način zemljišča razbremeniti, ako sploh hočemo ohraniti kmečki stan ter zaščititi popolni propad kmetijstva. Kakor pa smo že omenili, je vprašanje o razbremenitvi kmetijskih posestev eno najtežavnejših in najbolj zamotanih. — Ali se naj kmetu zabrani prosto razpolaganje nad svojo imovino? Ali se mu naj onemogoči zastaviti svoje posestvo in si najemati denar? Ali se naj da pravico posojati denar na kmečka posestva samo nekaterim denarnim zavodom? Ali se naj zakonito določi, da se sme vknjižiti na posestva samo dolg posebne vrste, n. pr. tak dolg, ki bo imel k večjemu zakonito določene obresti, odplačljiv v letnih obrokih in neodpovedljiv? — Vsiljuje se dalje vprašanje, ali je mogoče rešiti zadevo o razbremenitvi kmečkega posestva le na ta način, da se uredi zemljiški kredit, ali pa je potrebno, da se reši obenem s preosnovo zemljiškega kredita tudi cela vrsta drugih agrarnih vprašanj — n. pr. o dednem pravu, o prepodajah od očeta na sina, o prevžitnih pravicah, o zabranjenju razkosanja zemljišč, o nerazdelnih posestvih i. t. d. Rešitev samo enega agrarnega vprašanja zdise nam polovično delo, zamašenje ene luknje izmed stoterih. — Pri rešitvi teh agrarnih vprašanj se bo treba ozirati na nove razmere, v katerih živi in dela sedaj kmetijstvo; gledati se bo moralo, da se vzlic morebiti strogim

zakonitim doležbam, omogoči zdravo razvijanje kmetijstva, da se kmečkemu človeku, ki je delaven, varčen in dober gospodar, ne zabrani pridobivanje in izboljšanje gmotnega položaja. Ne smemo pozabiti, da je že davno prešlo naše kmetijstvo iz patriarhalnega gospodarstva v denarno in kreditno gospodarstvo nove dobe, kar je čisto naravno, ker se noben stan ne more postaviti s tokom časa v nasprotje, ne da bi pri tem trpel škodo. — Pazno bomo zasledovali tudi mi razvoj vprašanja o preosnovi zemljiškega kredita. „N. L.“

I. zlet gorenjskih sokolskih društev dne 15. avgusta t. l.

Rojaki! Bratje! Sokoli!

Malo časa nas še loči od slavnostnih dni naše prve Olimpijade. Že stojimo v neposredni bližini dogodkov, ki bodo imeli važen, odločilen pomen in vpliv na ves nadaljni razvoj in napredek Sokolstva po Gorenjski.

Prvič stopamo, bratje, skupno pred sodbo naroda in v mogočnih potezah moramo načrtovati sliko svoje neusahljive delavnosti na polju narodne vzgoje, hočemo s svojim vzornim in discipliniranim nastopom podati dokaz, kako — svesti prevzetim nalogam — izpolnjujemo važne svoje dolžnosti do naroda in domovine brez ozira na vse neprilike in škodljive vplive modernega življenja.

S skupnim nastopom hočemo potrditi vero v plemenite cilje Sokolstva in s svojim vzgledom hočemo pridobiti slovenske može in mladeniče, da nam slede na pot zdrave, močne narodne vzgoje, da vsem hočemo pokazati, koliko je v nas zdatne moči, premišljenosti, smisla za disciplino in koliko ljubezni do domovine.

Kdo nam more oporekati, da je v današnjih dneh, ki so polni negotovosti in razporov, ta pojav slovenske samozavesti tem važnejši in pomembnejši?

Pozivljemo Vas torej, može in mladeniči slovenski, k svojemu prvemu sokolskemu prazniku! Nočemo pridobiti samo vaše hipne navdušenosti in simpatij, ampak vas — cele, vse vaše delavne zmožnosti, ves vaš prosti, a doseđaj za narodno delo neperabljeni čas v prospešnejše delo v prid Sokolstva in s tem celega Slovenstva.

Na prvo stopnico stopamo, naj bi nas vsak sledeči zlet vodil višje in višje, od stopnje do stopnje.

Skupno na delo! V tebi, čila naša mladina, ki na telovadišču uriš za plemenito tekmo svoje moči, in v Vas, starejši bratje, ki ste že tolikrat pokazali svojo vdanost in neprelomljivo vero k skupnim idejam, zremo trdno oporo vseh nadej, ki jih stavimo na naš zlet! Naj bi te besede rodile obilen sad! Na zdar!

Gospodarski del. ☞

□□□□

Narodno gospodarstvo.

Dalje.

Tudi gledé trgovine so bili merkantilisti v precejšnji zmoti. Ne trgovinska, temveč plačilna bilanca je merodajna za bogastvo narodov in držav, kakor smo že razložili na str. 146.

Kjer so sredstva za preživljanje, tam se ljudje naseljujejo in množe brez umetnih sredstev; ako zmanjka sredstev za preživljanje, pada število prebivalstva, bodisi da se ljudje izseljujejo ali pa ljudstvo prične hirati in izumirati; zato tudi v tem oziru sloni merkantilistiško načelo na napačni podlagi.

Glavni pomen merkantilistov obstoji v tem, da so spoznali veliko važnost bogastva za narode in države in dolžnost države, da skrbi za množenje bogastva, kar stoji ravno v nasprotju z nazori starega in srednjega veka, ko se je splošno obsojalo bogastvo. Tudi je umljivo, da se je precejšnja vrednost denarja, ker se je ravno v tej dobi vršil prehod iz naravnega v denarno gospodarstvo.

Najvažnejši merkantilistiški pisatelji so bili:

V Italiji: Antonio Serra, katerega Italijani sploh smatrajo za ustanovnika gospodarske vede. V svojem l. 1613 izdanem delu „Traktat o vzrokih, ki omogočujejo države, da morejo imeti brez rudnikov zlata in srebra v izobilju“, pohaja od denarja kot izvora vsega bogastva, toda za glavni vir denarja smatra delo.

Na Angleškem je poleg drugih manj znamenitih pisateljev uplival na tedanje gospodarsko življenje najbolj Thomas Mun (reci: Men), načelnik istočno indijske družbe, ki je spisal več razprav o angleški zunanji trgovini. Glavno njegovo po njegovi smrti izšlo delo (l. 1664) „Bogastvo Anglije, posledica zunanje trgovine ali trgovinska bilanca, je merilo našega ljudskega bogastva“, je bilo nad sto let evanjelij angleških merkantilistov. Med zmerne merkantiliste se prištevajo William Petty in Josiah Child (r. Čejld.

Na Francoskem sta se odlikovala kot merkantilistiška pisatelja Jean Bodin, ki imenuje denar „nervus rei publicae“, Monchrétien de Waterville, čegar glavno narodno-gospodarsko delo nosi prvokrat naslov „politična ekonomija“ (Traité de l'Économie politique l. 1613).

Na avstrijsko trgovinsko politiko sta v merkantilistiškem duhu zlasti uplivala pisatelja Filip Viljem Horneck s svojim spisom „Österreich über alles, wann es nur will“ (1684) in Wiljem Schröder z delom „Fürstliche Schatz- und Rentenkammer“ (1636). Med bolj zmerne merkantiliste, ki predstavljajo že neko prehodno dobo, spadata I. H. G. Justi (Staatswirtschaft oder systematische Abhandlung aller ökonomischen und Kommunalwissenschaften, 1755) in Josip Sonnenfels (roj. 1733, umrl 1815, od l. 1753 profesor na dunajskem vseučilišču), čegar knjiga „Grundsätze der Polizei (= gospodarka politika), des Handels und der Finanzen“ (1756), je bila dolgo časa obvezna za predavanja.

Vladarji in državniki, ki so v dejanju uveljavljali merkantilistiška načela so bili: na Angleškem protektor Oliver Cromwell, francoski finančni minister Colbert († 1683), po komur se tudi merkantilizem imenuje časih kolbertizem, na Avstrijskem Karol VI., Marija Terezija in Jožef II, na Ruskem Peter Veliki in na Pruskem Friedrich Veliki.

2. Fiziokratizem.*

Pretravanje merkantilistiških načel in državno vmešavanje v življenje posameznikov je rodilo sčasoma hud odpor, ki se je pojavil tudi v narodno-gospodarskem slovstvu v drugi polovici osemnajstega stoletja. Od 17. stoletja sem so se na Nizozemskem, Angleškem in Francoskem vedno bolj oglašali klici po ljudski svobodi, po neodvisnosti od vladne in uradniške oblasti, označevalo se je v raznih, zlasti modroslovnih in državno-pravnih spisih, da vse blagostanje ljudstva obstoji v tem, da se država ne vmešava v življenje in posameznikom prepusti kolikor največ svobode. Omejevanje ljudske svobode pomeni tudi merkantilni zistem, izvrševan v dejanju; vlada je uravnala trgovino s prepovedmi, visokimi carinami, izvoznimi premijami, ustanavljanjem privilegovanih trgovinskih družb, istotako industrijo, celo umetno množenje prebivalstva je smatrala za svojo nalogo.

L. 1757 je telesni zdravnik francoskega kralja Ljudevita XV. Fran Quesnay (r. Kené) izdal knjigo „Tableau économique“ in l. 1768 „Droit naturel“, v katerih je poslal načelo, da more le popolna svoboda produkcije in prometa uspešno vplivati na razvoj ljudskega blagostanja. Quesnay in njegovi pristaši uče, da nimajo vlade druge dolžnosti, kakor da ščitijo dežele in državljane pred silo, pred napadi na osebe, njihovo pridobitno zmožnost in njihovo delo ter da izobrazijo ljudstvo. Če bi se vlade omejile le na to, ter prepustile, da se vse drugo uravna s svobodnimi pogodbami in s svobodnim prometom, potem bi se gospodarsko življenje uravnalo na naraven in ob enem pameten način. Tak družabni red se je nazival naravni socialni red, fiziokratija.

Če je promet prost, svobodna ponudba in vprašanje kakor tudi tekmovala je, more vsak dobro uporabiti svojo zmožnost in delovno moč, ponuja se le toliko, kolikor se rabi in vsi industrijski izdelki padejo na naravne cene t. j. cene, s katerimi se pokrivajo produkcijski stroški, omogoča nadaljna produkcija ter preživlja obrtnik in njegova družina. Tudi delavci po tem dobivajo le naravno mezdo, t. j. tako mezdo, ki jim omogočuje potrebno preživljanje in izrejo otrok.

Po nazorih fiziokratov denar ni bogastvo, temveč le znamenje, znamka, ki posreduje promet, bogastvo obstoji le v stvarnih dobrinah ka-

* Fiziokratija (gr.) = naravna vlada.

kega naroda. Bogastvo ne izvira iz trgovine, ker je trgovina neproduktivna, kajti s trgovino dobrane le menjajo kraj in roke, toda se ne pomnožujejo. Tudi industrija je neproduktivna. Sicer se z industrijo povečuje vrednost dobrin, toda le za toliko, kolikor znašajo delovni stroški. Istotako neproduktivni so takozvani svobodni poklici (zdravnik, odvetnik, sodnik). Produktivno je po mnenju fiziokratov le poljedelstvo, ker pomnožuje živila, sredstva, ki preživljajo ljudi. Produktivno pa ni delavnost lastnika zemlje, če sam ne obdeluje polja, temveč le delavnost kmetova; zato so pa tudi fiziokratje skušali povzdigniti kmetijski stan in ga osvoboditi tlačanstva. Čisti dohodek (prodnit net) prejema samo lastnik zemljiške rente, zemljiški lastniki so classe distributive, kmetje tvorijo classe produktive, vsi drugi kakor trgovci, obrtniki, zastopniki svobodnih poklicev pa classe stéril (neplodni razred). Ker le lastniki zemlje prejemajo čisti dohodek, naj tudi samo ti plačujejo davek (zemljiški davek), vsi drugi davki naj se odpravijo.

Fiziokratizem ni imel niti daleko toliko praktičnega pomena kakor merkantilizem, tudi se ta zistem ni dolgo ohranil v narodno-gospodarskem slovstvu. Glaven pomen fiziokratizma išči v tem, da je veliko pripomogel do osvobojenosti kmetov od graščakov (v Avstriji l. 1781—1782, na Francoskem l. 1789 in na Pruskem l. 1809) in ustvaril gospodarske ideje, katere je deloma porabil Adam Smith in na njih osnoval nov zistem, ki znači preobrat v gospodarskem življenju.

Poleg že omejenega pisatelja Quesnaya je na Francoskem širil fiziokratiško nauko Mira beau star., zlasti pa še finančni minister Ljudevita XVI. Turgot, ki je spisal „Réflexions sur la formation et la distribution des richesses“ (Opazovanja o tvorjenju in razdeljevanju bogastva l. 1766) in dejansko skrbel za svobodno trgovino in odpravo carin. Značilni izrek „Laissez faire, laissez aller!“ večinoma pripisujejo Gournayju.

Na Angleškem se fiziokratiški nauki niso udomačili, pač pa ponekod na Nemškem. Tako je badenski mejni grof Karol Friederik izdal v fiziokratiškem duhu spisano knjigo v francoskem jeziku „Osnovna načela politične ekonomije“ (1772) in tudi v svoji deželi skušal uveljaviti fiziokratiško načelo o davkih s tem, da je uvedel v nekaterih krajih le zemljiški davek, kar je pa kmalu moral preklicati, ker zemljiški lastniki niso mogli prenašati velikih bremen.

3. Industrijalizem ali Smithov zistem.

Adam Smith je bil rojen l. 1723 v Kirkcaldy na Škotskem kot sin nepremožnih starišev. S širinajstim letom je prišel na vseučilišče v Glasgov, kjer je poslušal matematiko, prirodoslovne vede in zlasti modroslovje pri slovečem profesorju moralne filozofije Hudchesonu. Pozneje je prišel Smith na oksfordsko vseučilišče, toda že l. 1748 je bil imenovan docentom na vseučilišču v Edinburgu, kjer je predaval o logiki in retoriki. L. 1751 je postal profesor logike na vseučilišču v Glasgovu, že naslednje leto pa prevzame stolico moralne filozofije kot naslednik Hudchesonov. Iz časa bivanja v Glasgovu izhaja tudi njegovo glavno modroslovno delo „Teorija moralnih občutkov“ (1759). L. 1762 je zapustil Glasgov in obiskal kot spremljevalec vojvode Buccleugha Francosko in Švico. Na tem potovanju se je seznanil s francoskimi fiziokrati Quesnayjem in Turgotom, in Bodeaujem i. dr., pri čemur je v njem dozorela misel, da spiše večje delo o narodnem gospodarstvu. Vrnivši se na Angleško ni prevzel več profesure v Glasgovu, temveč šel je v svoj rojstni kraj Kirkcaldy k še živeči materi in tamkaj med leti 1766 do 1776 spisoval svoje veleslovesno delo „Inquiry into the nature and causes of the wealth of nations“ (Preiskovanje o bistvu in uzrokih bogastva narodov), ki je izšlo l. 1776. Kmalu nato je bil imenovan Smith državnim davčnim nadzornikom in preživel v miru in precejšnjem blagostanju zadnja leta. Sam je priredil do svoje smrti (l. 1790) štiri izdanja svoje knjige, ki se je nagloma razširila med civilizovanimi narodi in bila prevedena v več jezikov. Dalje prih.

Umetnost in književnost

□□□□

Spevoigra „Slava cesarju Francu Jožefu I.“

Učitelj Emil Adamič, eden najbolj nadarjenih naših mlajših skladateljev, je spisal za letošnje jubilejno leto izvirno spevoigro z naslovom „Slava cesarju Francu Jožefu I.“ Ta igra se je uprizorila v Kamniku dne 5. in 12. t. m. pod vodstvom skladatelja samega z največjim vspehom, obkraj ob mnogobrojni udeležbi občinstva. — Sestoji iz uvoda in treh delov. Vsak del se konča z eno izmed štirih kitic cesarske pesmi. Deklamaciji sledi pesem in pesmi zopet deklamacija.

V prvem delu te igre se pridejo cesarju klanjat vojaki. Vojaki — dečki so bili uniformirani. Iz papirja so imeli čake, iz lesa puške in iz lepenke sablje. Slovenske narodne vojaske pesmi, vojaški nastop in sveži dečki glasovi, vse se je spajalo v harmonično celoto. Najveličastnejša in

polna zanosa je bila pač „Molitev pred bitko“. Malokatero oko je ostalo brez solz ob tej krasni molitvi.

Deklamacije in pesmi v drugem delu povečujejo jubilanta kot prijatelja znanosti in umetnosti, kot prijatelja šole, kot posepeševalca prometa ter kot očeta sirot. Klanjajo se mu: umetniki, šolarji, obrtniki in sirote. Slovesno so odmevali akordi v pesmi „Slava tebi, slava!“

V zadnjem delu nastopajo zastopniki vseh narodov. Oblečeni so bili v narodnih nošah, vsaka skupina pa je pela svojemu narodu primerne karakteristične pesmi. Raznobarvna slika Nemcev, Ogrov, Lahov, Čehov, Poljakov in Slovencev je napravila najboljši utis. Predstavitelji vsake skupine so imeli v rokah zastavice z narodnimi barvami, pred skupinami pa so nosili deželne grbe. Najpričnejše je bila pozdravljena naša navdušujoča himna „Naprej, zastava Slave!“ Spevoigro je zaključila fino aranžirana živa slika pred cesarjem k'pom.

Pesmice so eno- in večglasne, spremljajo pa se lahko s klavirjem ali harmonijem. Dasi je harmonizacija enostavna in ne pretežka, vendar je to delo prave umetniške vrednosti. Cel zasnutek, ves klavirski del in najlepše pesmi so Adamičevo delo; vse deklamacije in nekaj besedil pesmam pa so ali narodna last, ali pa so jih napisali nalašč v ta namen pesniki Borisov, A. Medved in A. Rapé. Spevoigra je zložena v prvi vrsti za letošnje leto, a uprizoriti se da z malimi izpremembami ob vsaki patrijotični slavnosti. Poleg partiture in besedil, ki se dobe v „Učiteljski tiskarni“, stane največ samo še nabava narodnih noš. — Kjerkoli je mogoče, naj se uprizori ta igra. Truda bi ne bilo ravno toliko, velikanski pa bi bil moralni učinek te uprizoritve. Učiteljsko, ki službuješ po trgih in mestih, sezi po delu in uprizori ga!

C. kr. umetno-obrtna strokovna šola v Ljubljani je izdala svoje poročilo za pretečeno 20. šolsko leto. Zavod je obsegal: 1.) Z mske kurze za stavbne obrtnike kakor zidarje, kakmoseke in tesarje, 2.) oddelek za soloobvezne dečke, 3.) dnevno šolo za obdelovanje lesa s strokovnimi izdelki, 4.) javno risarsko šolo za mojstre in pomočnike, 5.) dnevno šolo za umetno vezenje in čipkarstvo s strokovnimi izdelki, 6.) javno risarsko šolo za deklice. — Učiteljski zbor obstoja iz ravnatelja, 9 profesorjev in učiteljev, 4 učiteljice, 3 delovodje, 8 pomožnih učiteljev. Število obiskovalcev šole je bilo koncem leta 1908/09 se prične za oddelke II. do VI. 19. septembra 1908

Tedenski sojem v Kranju dne 20. julija 1908. Prignalo se je — konj, 132 glav domače goveje živine, — glav hrvaške goveje živine, 7 domačih telet, — hrvaških telet, 204 domačih prašičev, — hrvaških prašičev, — domačih ovac, — hrvaških ovac, — koz, — buš in — bosanskih volov. — Pitani voli 100 kg K 68.—, na polovico 100 kg K 60.—, za pitanje 100 kg K 56.—, kumerni 100 kg K 38.—. Pšenica K 12.50, proso K 8.—, rž K 10.50, oves K 9.50, ajda K 9.50, repno seme K 60.—, fižol ribničan K —, mandalon K —, koks — in krompir — za 50 kg.

Dopisi.

Radovljiške novice.

— Dne 4. julija t. l. je imelo učiteljsvo radovljiškega okrajja svojo uradno konferenco. Žal, da mesto Radovljice ta dan ni oblekla svojega prazničnega oblachila, temveč je ostalo v svoji navadni obleki. Ker je bila konferenca strogo uradnega značaja, pač ne moremo poročati podrobneje o njej, dostavljamo pa le sledeče: Slavnostni banket je kaj ukusno priredil tukrjsnji znani gostilničar R. Kunstelj — ni šel zastoj na Dunaj — toda čudno, da nismo opazili na tem banketu razen deželnega poslanca dr. J. Vilfana nobenega javnega funkcionarja. V raznih poročilih o slavnosti prireditvah citamo v tem ali onem listu: banketa so se udeležili razen polnoštevilnega učiteljsva tudi c. kr. okr. glavar, c. kr. okr. sodnik, preč. g. dekan i. t. d. i. t. d. — a v Radovljici?? In slednjic mislimo, da se je ljubljanski «Slovenec» popolnoma brez potrebe zaletel tako v c. kr. okraj. šol. nadzornika kakor tudi slavnostnega govornika tuk. nadučitelja A. Grčarja, ker nista pela posebne hvale navzočim 13 duhovnikom. Kontrolirati ne moremo, v koliko sta se pregrešila imenovana dva gospoda, a gospodom kličemo: doba konkordata je minula. Pred Bogom in pred ljudmi smo menda vsi enaki...

— Otroško junaštvo! Tržiški «Sokol» je dal nabiti na tukajšnjih običajnih oglih letake, ki vabijo na veselico tržiškega «Sokola». Otroci-junaki, ki tvorijo tukajšnji takozvani telovadni odsek S. K. S., so pa te letake od nedelje na ponedeljek 12 do 18. julija potrgali raz ogle. Junaki zaslužijo v nedeljo v Škofji Loki posebno nagrado.

— Ljubljanski «Slovenec» se je v neki številki tri-z pravega vzroka, najbrž iz gole zavisti do čimdalje krepkeje se razvijajočega «Sokola» — zagnal v vodstvo tukajšnje c. kr. pletarske šole, ču, da se tu norčuje iz sv. maše in sploh iz svetih

naprav, dalje, da se je nekako prisililo vajence, da so morali pristopiti «Sokolu» i. t. d. Na prvo nesramno žalitev bi bil najboljši odgovor tožba, a na drugo trditve odgovarjamo, da so vajenci edino pravo pogodili, če so korporativno pristopili k «Sokolu», če se hočejo izuriti v pravi telovadbi in lepem obnašanju, kajti pri telovadnem odseku S. K. S. bi se pač navadili po «kranjsko pridušati» in po «ogrsko kleti». — O tej naši trditvi se lahko uveri vsak, kdor hoče poslušati «prelepe» vslikke pri telovadbi telovadnega odseka S. K. S.

— Osebne izpremembe v Radovljici. V kratkem zapusti naše mesto obče spoštovani in priljubljeni vodja c. kr. okr. sodnije g. A. Nagode, na njegovo mesto pride pisatelj znane spomenice dr. Poljec. Odbajajočemu g. adjuntu naše iskrene čestitke z željo, da ne pozabi popolnoma našega mesta. — Odsel je od nas g. Iv. Erjavec, tukajšnji kaplan, imenovan je župnikom v Zelimljah. Novimenuvani župnik je bil vsled svojega mirnega in blagega značaja obče priljubljen v vseh slojih ljudstva. Upamo, da bodo i želimeljski farani zadovoljni z njim. Njegov naslednik je Jos. Gostiša. — Nevarno je obohel pred kratkim vpok. okr. glavar, svetnik Dralka, ki je tu na počitnicah. Zdravje se mu vrača.

— Nova planinska kočica na Begunjsčici se žal ni mogla vsled skrajno neugodnega vremena otvoriti dne 19. t. m. Čeravno je celo noč na nedeljo in vso nedeljo lilo, kakor iz škefa, pohitelo je na Begunjsčico do 100 planincev in planinaric, ki so se prav pohvalno izražali o praktični gradbi te kočice. Med obiskovalci smo opazili ljube goste iz Trsta, dr. Pretneja in Knafelca, znana turista, c. kr. dež. šol. nadzornika F. Levca, dr. Kušarja s soprogo iz Kranja, a tudi Ljubljana je poslala svojega zastopnika obče svetnika Megliča in slovenski ljublj. planinci so bili častno zastopani, da ni manjkalo članov svetovnoznane društva «Zaplotnik», je umevno, iz vinorodne Dolenjske je prihitel znani botanik R. Justin primerjat gorenjsko floro z dolenjsko. Sreča mu je bila mila, našel je neko novo cvetko iz vrst cent. fl. Da je bila Radovljica častno zastopana po svojih najboljših in najtreniranejših turistih je umevno, a tudi okolica ni zaostala, Bled je poslal svoje Vovkjanca. Da pa ne bo zgođovina pisala, da je bila kočica na Begunjsčici molče otvorena, vrši se slovesna otvoritev nepreklicno dne 2. avgusta. Ta dan mora biti naš praznik. Planinci, na noge in hajd na gor!

— 9. avgusta priredi tukajšnji «Zabavni klub» gozdno veselico na znanem gričku «Ledevnica». Zabave bo dovolj. Godba, petje, ples, a tudi «srečolov», seveda ne po «Slovenčevem» kopitu.

— «Društvo za promet tujcev» kaj vrlo napreduje. Vpeljalo je najrazsežnejšo reklamo za krasoto radovljiškega mesta; priča posebna številka nemškega časopisa «Reise- und Bäder-Zeitung», ki jo člani tega društva dobe brezplačno, a neudom je na razpolago po 30 h. — A tu li krasna slika-panorama Radovljice v znanem albumu «Kranjsko» priča, da je naše mesto našlo posebno milost v očeh Stvarnika, ki ji je dal tako lepo lego. Hvalo mora izreči to društvu tudi «Slovenec» in nekaterim poslancem S. K. S., ker tako lepo skrbe za reklamo Radovljice, kajti pišejo in pravijo, da je v Radovljici zborovalo lansko leto slovensko učiteljsvo, ki je sklenilo posebno zaroto, namreč povabilo je na svoj shod češko, srbsko in hrvaško učiteljsvo, ki se danes ne morejo pozabiti krasot našega gorenjskega raja.

— Meso je v Radovljici še vedno predrago v primeri s ceno živine, kajti sekajo ga vedno še po 1 K 20 h druge vrsti, a po 1 K 28 h pa prve vrste, teletina je po 1 K 40 h. — In Ljubljancani se jeze, da jedo predrago meso. Kaj naj poreče mo mi?!

— Občinski svet je imel dne 24. t. m. sejo. Sklenil je, izpopolniti izpraznjeno mesto obč. tajnika, delovati na to, da se razširi tukajšnja štiri-razrednica v petrazrednico in slednjic uravnati sejmarske pristojbine slično drugim mestom.

Novice iz Rateč.

— Izletniki k klanškima jezeroma, pozor! Govori se, da je belopeška tovarna prepovedala postrežati letoviščarjem v restavraciji pri prvem jezeru — v slovenskem jeziku. Vzrok tej prepovedi so napadi na ondotne postrežnice v koroških nemških časopisih, ker so govorile tudi z izletniki v svojem materinem - slovenskem jeziku. Naj bode!

— Prokleta dolžnost vsakega Slovenca, vsakega Slovana je, da se izogne te restavracije. To je tem lažje, ker imamo tik postaje Rateče-Belapeč najudobnejši naroden hotel „Mangart“. Tu je izborna postrežba bodisi glede hrane, bodisi pijače. Tudi so na razpolago lepe sobe za prenočevanje. Izletniki k klanškima jezeroma, toraj pozor!

— Rateški pivopivci so tudi začeli „štrajkati“. To se je posebno pokazalo v nedeljo, ko so naši rudokopi v Rabelju „imeli mesec“. Gostilničarji so namreč nastavili pivo vrček, ozi. steklenico po 24 h, preje le 20 h. Pivopivci so v gostilnah zahtevali samo vino ali pa brizganec. Razume se, da se je piva, v primeri v drugimi nedeljami, ko imajo rudokopi mesec, prilično do-

kaj malo popilo. Pivovarna Kern iz Beljaka se tolaži, da bodo pivopivci kmalu podlegli v tem „štrajku“ in da bodo nadalje praznili vrčke. Hočemo videti. Pivopivci, naprej do zmage!

— Iz gorenje doline. Že nad teden dni so kopali v Ratečah vojakolovci 9. bataljona varnostne jarke za ostro streljanje. V jutro, 22. t. m. je došel cel bataljon na strelišče. Drugi mesec bode imel vaje v tej okolici c. in kr. pešpolk št. 17 in sicer od 11. avgusta do 17. Tudi ta bode ostro streljal v Ratečah.

Iz Solc. Dne 21. julija popoldne je nastal v Saicah ogenj, kateri se je tako hitro razširil da sta bili v par minutah dve hiše v plamenu. Pogorela je hiša Lovrenca Gašpersiča in Matija Blaznika. Prva hiša, v kateri je nastal ogenj, je pogorela do tal ter se ni moglo rešiti ničesar; ostala sta tudi 2 otroka v hiši, 3 mesece in 1 leto stara, katera sta popolnoma zgorela, ena 7 letna deklica se je srečno rešila. Prihitela je na pomoč domača požarna bramba in vsled brzogovnega obvestila s hvalevredno hitrostjo, tudi požarna bramba iz Zeleznikov. Vzrok požara menda zopet nesrečni otroci, kateri se brez varstva doma puščajo. Sreča je, da je bil nasprotni veter, sicer bil bi gornji del vasi v veliki nevarnosti.

Iz Zeleznikov. Naše bralno društvo je uprizorilo 19. t. m. «Divjega lovca» z nepričakovano dobrim vspehom. Gotovo se je ta lepa in težka igra težko že kdaj na kakem odru na deželi igrala tako dobro in enotno, a prav gotovo še nikdar tako dobro skoraj od samih delavcev kot pri nas. Znani so Zelezničarji, da imajo dar za igranje, a take dovršenosti vendar nismo pričakovali. Če bi hoteli kritizirati igralce, morali bi pohvaliti vse od prvega do zadnjega. Ker pa bi to vzelo preveč prostora v listu, naj se nam odpusti, če omenimo le glavne vloge: Majda, divjega lovca in Tončka. Tončka je igral g. Seifert tako mojstrski in naravno, da boljše ni treba zeleti. Divji lovec je bil g. Klopčič, obenem prireditelj in režiser predstave. Igral je plemenito in zaokroženo. Najbolj pa se je genila Majda gospodična Primož č. Mnogim nas prišle solze v oči ob njenem globoko čutečem igranju. Prostorni novi salon g. Thalerja je bil nabit poln raznovrstnega občinstva, ki je z napeto pozornostjo sledilo žalogri. Bila je zastopana vsa dolina in tudi oddelek «Sokola» iz Škofje Loke. Omenimo naj še znameniti predgovor g. Klopčiča, ki je samozavestno in vzneseno pozdravil občinstvo in takorekoč otvoril nov oddelek v zgodovini našega društva, ki se je letošnje leto prodnilo in stopilo na edino pravo pot: razširiti pravo, nestransko izobrazbo med ljudstvom. G. Klopčič je priznan govornik, a lahko rečemo, da ga še nikdar nismo slišali govoriti tako navdušeno, tako samozavestno, odločno in prosto kot ta večer. Dal je duška svojim in vsega društva čutilom. Zleto se nam je, kot če pride človek iz ječe in zadiha zopet zrak prostosti. Tudi naše društvo je dolgo ječalo pod klerikalnim jerobstvom, sedaj pa je rešeno spon, in vsem članom se že na očeh vidi ponos prostosti. Če bi hoteli se kaj pripomniti, bi omenili, da se nam ni zdelo povsem primerno, da je sledil predstavi takoj ples. Taka svečana igra, ki tako globoko razburka gledalčevno srce, naj bi se mirno in resno prebavila. — Seveda je moralo društvo računati z razmerami, a menimo, da kdor deluje za pravo izobrazbo, mora zatirati vse predsodke in razvade. Kakor je predsodek klerikalcev, da nikjer ne sme biti plesa, tako je tudi na nasprotni strani le predsodek, da se pri vsaki veselici mora plesati. S tem pa nikakor nečemo trditi, da tudi pri plesu ni bilo vse v redu. Konečno naj izrečemo še vsemu društvu in njegovemu vodstvu priznanje in čestitke k temu neprenehljivemu vspehu, zlasti pa g. Klopčiču, ki je bil duša vse prireditve.

Z Bleda se nam piše: Takoj po nastalem požaru se je raznesla povsem neutemeljena vest, da so požar zakrivilo otroci, o čemur ni bil le samo Vaš list obveščen, ampak so tudi drugi časniki objavili to novico po izpovedbah od strahu popolnoma zbeganih oseb, ki niti na licu mesta začetkom požara bili niso. Da je pričela goreti kot prva hiša št. 10 v Gradu, lastna Ivanu Capu, to je neoyrgljiv faktum. Kdo je zanetil požar, se do danes sicer ni dalo dokazati, vendar se po izpovedbi priče Ivana Plemelja iz Grada hiš. št. 127, kateri je bil eden prvih na pogorišču, in po izpovedbah sočasno navzočih oseb sme'o trdi, da niso vzrok požara otroci, kajti vnelo se je podstrešje hiše št. 10, ki je otrokom brez uporabe lestve, katero bi si morali sami pristaviti, sploh nedostopno. Otroka v starosti 5 do 6 let si torej nista mogla pristaviti lestve, ki bi jima omogočila vhod v podstrešje. Ogenj se je zanetil potemtakem na drug kakorsibodi način.

Zgodovinski in slojstveni pregled za prihodnji teden.

26. julija. — 1648. Švedi naskočijo praško predmestje Malo stran in ga osvoje. 1678. * Cesar Jožef I. — 1810. * Andrej baron Čehovin v Gorenji Branici na Goriskem. — 1833. † Pesnik Jakob A. Zupancič v Kopru. — 1866. Vojno premirje v Nikolsburgu. — 1870. Bitka pri Niederbrunn.

27. julija. — 1365. † Rudolf IV. Ustanovitelj. — 1675. Bitka pri S. Šbachu. Turenno †. — 1813. Zveza Ruske, Avstrije in Pruske proti Napoleonu. — 1830. Začetek julijske revolucije v Parizu. — 1841. † Ruski pesnik Lermontov. — 1903. † Dr. Simon Šubič, pisatelj, vseučilski profesor v Gradcu.

28. julija. — 1230. † Leopold IV. Slavni, vojvoda avstrijski. — 1750. † Janez Sebastian Bach, največji nemški cerkveni skladatelj. — 1856. † Češki politik Karel Havlicek-Borovsky. — 1883. Potres na otoku Ischia. — 1897. † Pisatelj Janko Kersnik v Ljubljani.

29. julija. 1683. Vojvoda Karel Lotarinski vzame Turkom Požun. — 1856 † Skladatelj Robert Schumann. — 1861. † Pisatelj Mihael Verne v Trstu. — 1900. Laški kralj Umberto umorjen.

30. julija. — 1419. Začetek husitske vojne. — 1545. * Slavni češki tiskar Veleclavin. — 1784. * Pesnik Leopold Schefer. — 1870. V Avstriji odpravijo konkordat. — 1877. Bitka pri Plevni. — Avstrijske čete gredo v Bosno.

31. julija. — 1664. Cesarški general Montecuccoli potolče Turke pri Št. Gotardu v Raabski dolini. — 1840. † Pisatelj pater Ferdinand Vouča v Nazaretu na Štajerskem. — 1843. * Peter Rosegger, avstrijski ljudski pesnik. — 1886. † Skladatelj France Liszt. — 1892. † Pisatelj Matija Majar Ziljski v Pragi.

1. avgusta. — 1759. Bitka pri Mindenu. — 1770. V Avstriji uvedo papirnat denar. — 1789. General Lavdon premaga Turke pri Toksanu. — 1798. Pomorska bitka pri Abukirju. — 1801. * Pesnik Ph. Spitta. — 1818. * Pisatelj Janez Strtar v Laščah na Dolenjskem. — 1870. † Pisnik Kajetan Hueber v Cemsniku. (Zložil znano „Otok Bleški“). — 1884. † Henrik Laube. — 1892. † Pesnik Anton Zupan v Ljubljani.

Godovi prihodnjega tedna:

26. Bratoslav, Jana; 27. Natalija, Dušan; 28. Innocencij, Svetomir, Vladimir; 29. Marta, Božena; 30. Julija, Vitodrag; 31. Ignacij, Boleslav; 31. Dedomir, Veka.

V Kranju, dne 25. julija 1908.

Poletno zasedanje drž. zbora se je pričelo 2 aprila. Zbornica je imela 54 sej. Vloženih je bilo 140 nujnih predlogov, 3700 interpelacij in 910 iniciativnih predlogov. Večina interpelacij se je rešila ustmeno ali pa pismeno.

Podržavljeno železnice. Beckovi vladi se je končno posrečilo doseči sporazum z družbo državnih železnic, lastnico avstrijske severno-zahodne in južnoseverne nemške železnice. Ko se sprejme pogodba, bo v celi Avstriji samo še južna železnica v zasebni lasti, druge pa vse last države. 15.000 kilometrov merijo že danes proge državnih železnic, 3000 kilometrov se pridruži z novo podržavljenimi. Upati je, da tudi še južna železnica v doglednem času preide v last države in tako bo konec dozdajnjega sistema pri železnicah.

Srbaka vladna kriza — rožena. Mladoradikalna stranka je pritrčila kompromisu, ki so ga predlagali staroradikalci. Ministrstvo sestavi Velimirovič. Skupščina reši letčni proračun brez apazne in trgovsko pogodbo z Avstro-Ogrsko. Nato vstopi v kabinet troje mladoradikalcev v svrhu, da se izvede revizija volilnega in občinskega zakona. Nove volitve se morajo izvršiti najkasneje do 8. septembra prihodnjega leta.

Politično gibanje v Turčiji. Kakor kažejo vsa znamenja, stoji osmanska država pred usodnimi dogodki. Nenavadno je, da se vzdigujejo mohamedanski narodi, ki jim koran prepoveduje vsako politično delovanje, katero se ne sklada s slepo pokorščino sultanu, proti zastarelemu absolutnemu državnemu sistemu. Državni prevrat, ki se odigrava v Perziji, mladoturško gibanje in vojaške revolte v Macedoniji niso drugega nič, kot pojavi mogočne duševne revolucije proti orientalskemu despotizmu. — Mladoturki, ki so že doslej agitirali tajno, po načinu ruskih nihilistov z let sedemdesetih, nastopajo čez dalje bolj javno, čez dalje agresivneje. Revolucionarni letaki in lepaki so se v nekaterih turških pokrajinah, zlasti v Macedoniji, že popolnoma vdomačili. Voditelji mladoturške stranke so začeli z agitacijo v tujini, v Parizu, v Zenevi; dijaki in uradniki so jo prenesli domov, kjer je kmalu pognala korenine. Propagandisti so začeli s svojim delovanjem najprvo v armadi, ki je glavni stebel turškega absolutizma, in sicer z velikim uspehom. Proklamacije in letaki mladoturške stranke se razširjajo v ogromni množini med vojaštvom. Sedanje vojaške revolte so sad tega agitatoričnega dela. Po poročilih iz Soluna je ves tretji voj na tem, da prestopi v tabor revolucije Okoli 200 častnikov se je zaklelo, da izvojujejo ustavo za vsako ceno.

Najnovejša vesti s Turškega. Uporniki so dosegli velik uspeh. Ujeli so poveljnika armadnega zbora Osman pašo in ga odvedli s seboj. Vstahi so zavzeli mesta Solun, Bitolj in Monastir. Proglašena je ustava. — Sultan je dovolil konstitucionalno državo kakor je bila že proglašena l. 1876. Vse ljudstvo se nad tem raduje, da je dobilo ustavo.

Odprava verskega pouka na rimskih šolah. Rimski občinski svet je odpravil na vseh šolah

brez izjeme verski pouk. To je papeža hudo vznemirilo. P. e. l nekaj dnevi je povabil k sebi častnikarja ter mu razložil svoje bolecine. Dejal je: „Če bi le mogli premeniti človeške glave. Zlo stopa kakor vino v glavo in glave so kakor zvonovi, ki jih treba preliti, če se ubjejo. Žal, da se človeških glav ne da preliti, če so pokažene.“ V tem se gospod papež res ni motil. Rima ne bodo premagala peklena vrata, temveč te neprelite človeške glave.

Novičar.

Islet v Trilču se je moral vsled neugodnega vremena zadojo ncedeljo preložiti na jutri, dne 26. t. m. Iz Kranja se odpeljemo ob 12:37 vpoldne. Izletniki naj si kupijo vzne listke v Kranju za semintja, ker so mnogo cenejši.

Kranjski deželni šolski svet, v katerem vlada sedaj klerikalci, je začel brezobzirno, barbarsko gonjo proti naprednemu učiteljstvu na Kranjskem. Brez vseh vzrokov se preganja zlasti one učitelje, ki so klerikalizmu nevarni. Slabo znamenje za zavest moči kranjskih klerikalcev je ta strastna politika maščevanja, in prepričani naj bodo razni krekli in Lampeti, da se bo bridko nad njimi maščevala.

Zveza kranjskih klerikalcev z Nemci je postala tako očita, da tega že nič več ne taje. Ker ni bil grof Barbo več izvoljen v odbor kranjske kmetijske družbe, se je postavil „Slovenec“ zanj bolj, kakor za svojega lastnega pristasa. Takoj nato pa zabavlja, ker je bil izvoljen enoglasno za podpredsednika slovenski naprednjak veletrežec Knez. Tej družbi grozi, da je z neizvolitvijo Barbovo pač nekajdaj bila, a da je zdaj več ni. Nam sploh ne gre v glavo, kaj imajo opraviti nemški grofje v kmetijski družbi. Da se pa koga vendar trpi, je treba, da je dotični vreden milosti in zaupanja slovenskih volilcev. Zaupanje pa si je vzel grof Barbo sam s tem, da je nedavno pomagal klerikalcem polisniti najboljše može iz okrajnih šolskih svetov in iz cestnih odborov. Ni pa spričo znane naše dobrotnosti vključeno, da ne bi prišel grof Barbo zopet kdaj v odbor, toda izkazati se mora pnj za to novo uljudnost vrednega in potrebnega.

Orkester „Sloga“ v Kranju priredi danes zvečer na vrtu gostilne g. M. Mayerjeve vrtni koncert na čast vsem Anicam! Začetek točno ob pol 9. uri zvečer. Vstopnina 40 vin. Vsporedi se dobe na večer koncerta pri blagajni. Posebna vabila se ne razpošiljajo. K obilni udeležbi vabi najuljudnejši orkester „Sloga“ v Kranju. — Koncert se vrši tudi v slotojnu neugodnega vremena v vrtnih prostorih. — Točilo se bode izvrstno bujjeviško pivo, katerega je ga. Mayerjeva zadnji čas radovoljno priskrbela. Kakor vse kaže, utegne današnji večer postati zelo animiran, saj nam je orkester „Sloga“ znan se izza lanskih koncertov po finosti in preciznosti.

Radl preložitve sokolskega zlata v Trilču, je skenil pripravljalni odbor odgoditi ustanovni občni zbor gorenjkega akademičnega ferijalnega društva „Vesna“ in z njim spojene prireditve nepreklicno na 2. avgusta t. l.

Prometičen je aspirant državnih železnic Rajko Beslan iz Gorice v Kranj.

Sleparija s kmetiskim prebivalstvom. Piše se nam: Nepričakovana letošnja huda suša je napravila po celi deželi neprecenljivo škodo. Posebno bode pomanjkanje živinske krme silno občutljivo. Kakor prihajajo dosedaj poročila iz vseh delov dežele, zlasti po Dolenjskem in Notranjskem ljudje kar od kraja koljejo živino, ker ji nimajo dajati kaj jesti, ravnotako pa tudi ne morejo kupiti krme. To pomanjkanje krme izrablja naša klerikalna stranka v svoje grde, sebične namene. Pred dobrim tednom je razbobnal „Slovenec“ na vsa usta, da je kranjska deželna vlada kupila, t. j. kupčijo že sklenila za 4000 vagonov sena nekje v Galiciji. Pristavil je, da je isti dan deželna vlada ministrstvo obvestila o nakupu teh 4000 vagonov sena, ter da se bode oddajalo kmetovalcem in posestnikom s podporo vlade to seno po 5 do 6 kron za metrski stot (kvintal). A sedaj glejte sleparijo! Izkazalo se je, da naša kranjska deželna vlada še danes nima uradnih podatkov od vseh županstev kranjskih, koliko bode primanjkovalo krme. Drugič pa tudi ne ve še natanko, kak del državne podpore se podeli kranjski deželi od onih par tisočev, katere dovoli državni zbor šele potem, ko pridejo gg. poslanci pokrepčani na duhu zopet na Dunaj kasirat za vsak dan lenobe po onih 20 kronic za silno trudapolno delo, ker morajo doma loviti muhe in komarje. Nekaj je pa „Slovenec“ s svojim gobezdanjem le napravil, namreč to, da je vsled one vesti cena krmi silno poskočila in sicer pri nas kakr tudi v onih krajih, kjer je bila boljša letina n. pr. v Galiciji vsled one bahavaste notice, katere namen je bil hvaliti naše praznoglave in domišljave klerikalne poslance, češ: to je dosegla Slovenska ljudska stranka in njeni poslanci. Žal, da se ta samohvala in ošabnost sedaj kruto maščuje na kranjskem kmečkem prebivalstvu, s tem, da krme ni mogoče dobiti niti za drag denar. Kaj šele bode, se pokaže v par letih, ker gospodarji bodo sedaj vso živino poklali ali prodali, denarja ne bode za nakup

druge živine, katera bode gotovo silno draga, ker se letos vsled pomanjkanja krme število živine silno skrči in omeji. Gotovo je da se bodo kmetje vsled tega še bolj zadolžili. Mislimo, da bode na naše ljudstvo po kmetih to bolj uplivalo, kakor dokazovanje po vseli listih in shodih, da so klerikalci le komedijanti, da se igrajo s prebivalstvom, ker ga sleparijo nalašč z napačnimi vestmi. Tudi kranjski kmet bode, — ker mora — obrnil hrbel onim, ki prihajajo k njemu samo s sladkimi besedami in tolažili, kmet pa trpi, delaj in spoštuj duhovne očete. Izprevideti bode moral da ga sedanje stranke goljufajo in varajo; prišel bode do zaključka, da mesta v javnih zastopih, zbornicah in drugih korporacijah n. pr. kmetijskih družbah spadajo le njemu in da bode takrat boljše, ko prične kmet sam vladati. Poprej se mora pa še naučiti — misliti — in ne vsakemu po otročje verjeti.

Volitve — posojilnica. Iz Lukovice se nam piše: Dne 15. majnika t. l. so bile občinske volitve, pri katerih je zmagala brez vsake najmanjše agitacije v I. in II. volilnem razdelku „Narodno-napredna stranka“, le samo o III. volilnem razdelku je v manjšini ostala za 8 glasov. Zopet so se dvignili pristasi S. L. S. s svojih stoličkov in vložili proti njim ugovore. Toda brezuspešno: ugovore je deželna vlada zavrnila in volilo se je dne 30. junija t. l. občinsko starešinstvo, ki je sledeče sestavljeno: županom je bil izvoljen g. Janko Rahne, c. kr. notar na Brdu; svetovalcema pa gg. Josip Bevc, posestnik in gostilničar iz Lukovice, in Ivan Smerkolj, posestnik in trgovec iz Lukovice. S tem so volitve za občino lutovsko pri kraju, ki so se vleklo že od dne 29. oktobra 1906. Zdaj bodo pa vseeno imeli čas notarjevi uradniki zajce streljati, kakor se jim je svoječasno branilo. Prihodni priobčimo kaj več! Tudi glede hranilnice in posojilnice se hotemo malo v pogovor spustiti z junakom, ki v „Domoljubu“ v št. 19. iz 1. 1908 zatrjuje v dopisu z Brda med drugim tudi še doslovno: „Uradne prostore ima posojilnica brezplačno, to v pojasnilo, ker nekateri zavijati trdijo, da si je nakopala s prestavo pisarne take stroške, ki jo bodo uničili.“ Nimamo prav nič zoper to, ali lahko trdimo, da posojilnica plačuje za svoj prostor nekaj kronic v stari soli, in ima le brezplačno poleg posojilnice prostore za svojo trgovino brat načelnika.

Blejski župnik — blaga duša. Splošno ljudsko mnenje je, da so duhovniki poklicani tolažniki v urah vsakovrstnih nesreč. Kako umeje blejski župnik to svoje z anje, to je pokazal pri požaru. Ko je namreč župnik prišel na pogorišče zijala prodajat, je šel mimo goreče hiše posestnika in gostilničarja Antona Ropreta. Videč plamen, ki uničuje Ropretovo imetje, je veselo vzkliknil: „Vidite, vidite, kaj se Vam je zgodilo, ker niste molili.“ Res, prav prisrčna tolažba. V sv. pismu je zapisano, da niti las ne pade z glave brez volje božje. Užgali pa so otroci, katerih varuhi so bili v cerkvi. Torej tudi božja volja. Eden zažge, ki moli, drugemu pa pogori, ker ne moli. Pravičen je prst božji. Škoda pa je, da ni župnika za njegove besede nihče udaril po zobeh; zaslužil je to pošteno.

Bojkotiranje piva. Z vso vstrajnostjo nadaljujejo pivopivci boj proti podraženju piva v Ljubljani. Mnogi gostilničarji so se udali in točijo pivo zopet po starih cenah, ter so imeli zaradi tega velike izgube. V Radovljici se povsod toči vrček po 20 vin. čeprav bujjeviško. Tudi na Gaštelju je dobiš po stari ceni. Pri nas v Kranju pa, ni kakor je videti nobenega odpora proti podraženju. Isto, kar so dosegli po drugih krajih gostilniški gostje, dalo bi se proizvesti tudi pri nas. Vzdravimo se in zahtevamo starih cen pri pivu, drugače ne pij piva nobeden!

Na mestni realki v Idriji sta napravila maturo Gorenjca Ruprecht Brovet z Bleda in Ivan Legat z Lesc.

Ponesrečil se je v Kranju pri razsekavanju drv z električno napravo Dolenčev hlapec. Poleno mu je prebilo črepnjo; prepeljali so ga v deželno bolnico.

Društvo za otroško varstvo in madinsko skrb v sodnem okraju Kamnik. Odbor se je sledeče sestavil: Dr. Klavda, c. kr. sodni svetnik, načelnik; Ivan Lavrentič, mestni župnik in dekan, namestnik; dr. Peitler, c. kr. sodni pristav, zapisnikar; Ignac Tramte, nadučitelj, njegov namestnik; Ivan Mesner, c. kr. sodni t. f. cija, blagajnik; Karol Skača, trgovec, namestnik; vsi v Kamniku. V odboru je še pet članov brez posebnega delokroga. Društvo ima sedaj 30 ustanovnikov, kajti k že prej izkazanim 23 so se sledeči z ustanovitvijo po 100 K pristopili: Občina Vodica, hranilnica in posojilnica v Mengšu, hranilnica in posojilnica v Domžalah in gospodarje: Feliks Stare, graščak v Mengšu in na Kolovcu; Jakob Obewalder, tvorničar v Domžalah; Anton Müller, trgovec z vinom v Stobu in Franc Bernik župnik na Goričici (Domžak). Društvo izreka vsem imenovanim dobrotnikom srčno zahvalo.

V Kamniku je priredilo tamošnje učiteljstvo v proslavo cesarjeve 60 letnice dne 5. in 12. t. m. solsko slavnost. Na sporedu je bila spevoigra „Slava cesarju Francu Jožetu I.“, ki jo je nalašč za to priredil učitelj in skladatelj Emil Adamič. Učiteljstvo našega okraja opozarjamo na to igro!

GORENJCULI JUTRI, V DOBELO, DNE 26. JULIA T. L. VSI V TRILČI GORENJCULI

Konjederec kranjskega sodnega okraja, stanujoč nekje pri Cerkljah, je minuli ponedeljek komaj ušel, da ga ni mnogobrojno občinstvo na kranjskem trgu linčalo, ker je z nepopisno sirovostjo rablja trpinčil ubogega pseta, ki se je prikazal na pragu g. M. Mayrjeve gostilne. Ubogega pseta je ujel na gobec s trnkom in ga vlačil seboj, da je trpinčeni kuže neusmiljeno tulil tako, da je ves spodnji del mesta Kranje letel skupaj in se zgražal nad brutalnostjo tega živinskega tirana. Ravnotako se nam poroča, da je ta „sloviti“ konjederec dal psu nekega tukajšnjega uglednega meščana, ki mu je zaupal psa za nekaj tednov v oskrbo, najbrže iz same šintarske domišljavosti, t. j. nagajivosti, jako ozko ovratno vrv, da je ubogi pes, hoteč uiti, najbrže vsled trpinčenja, obvisel na njej mrtev. Tukajšnje okrajno glavarstvo pozivljemo, da pouči tega siroveža, kako ima postopati z ubogimi živalmi. Sicer pa tak podivjan človek itak ne spada na tako mesto!

Ustanovni občni zbor, akad. fer. društva «Vesna» v Kranju. Ker se bo vršila velika sokolska veselica v Trzinu dne 26. julija nastoje 19tega, je bil primoran pripravljati odbor Gorenjskega akad. fer. društva «Vesna» preložiti ustanovni občni zbor in z njim spojene prireditve nepreklicno na 2. avgusta t. l. Odbor.

Brezplačni naučni tečaj priredi znana tvrdka Singer & Bo. del. družba šivalnih strojev v Kranju od 27. julija do 8. avgusta v pritličju tukajšnje c. kr. drž. gimnazije. Opozarjamo na to cenjene dame, katere se hočejo naučiti umetnega vezanja na šivalne stroje, da ne zamude lepe prilžnosti.

Za kmečki sklad gorenjske kmetijske stranke so poslali: Tomaž Zupin 1 K, Šimen Bolka 1 K, Neimenovan 1 K, P. Sluga 15 K. Spominjajte se povsod in vedno kmečkega sklada. Tudi v bodoče objavimo vse doneske.

Novo sokolsko društvo v Železnikih. Na povabilo škofjeloškega Sokola se je vršil 14. t. m. v gostilni g. Thalerja sestanek, pri katerem se je ob obilni udeležbi soglasno sklenilo, da se ustanovi v Železnikih „Sokol“. Prečitana pravila, ki so potrjena tudi od „Sokolske zveze“, so bila brez ugovora sprejeta. Kakor hitro potrdi tudi deželna vlada pravila, izkrije najmlajši slovenski „Sokol“, katerega obstoj je popolnoma zagotovljen. Čast za trud Škofjeločanom, posebno njihovemu starosti g. dr. Zakrajšku.

Kakor se čuje, prejela je te dni Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani rrg. zadr. z omej. zavezo revizijsko pravico, podeljeno od notranjega ministarstva. Pravijo, da je velanjenih dosedaj pri tej zvezi že nad 120 zadrug.

Državna subvencija. Poljedelsko ministarstvo je dovolilo mlekarški zadrugi v Dragomlju 1000 K, oni na Rovih 800 K in oni v Srednji vasi pri Kamniku 2000 K.

Slovensko bralno društvo v Železnikih javlja, da bo pričetek prihodnje predstave «Divjega lovca» ob pol 6 zvečer.

Zveza kranjskih gasilnih društev zboruje dne 15. avgusta na Vrhniki. Zvečer istega dne je jubilejna gasilska slavnost v Ljubljani.

Odkritje nagrobnega spomenika in spominke plošče Simonu Gregorčiču se praznuje dne 8. septembra, letos v rojstnem kraju na Vrhnem in pri Sv. Lovrencu pod Krnom, kjer počiva naš pesnik.

Nepopoljšljivi tat je 63 let stari Andrej Anderberg. Rojen je v Trstu, pristojen je v Dornberg na Goriškem, ne zna brati ne pisati pač pa krasti tako, kakor najhujši cigan. Sedaj je dobro zavarovan v zaporu škofjeloškega sodišča, kamor so ga neprosto voljno vtaknili. Toraj mu ne bo mogoče več obiskavati preljube znanice in prijateljce, seveda samo posestnike konj in goved, na katere je naš poštenjakovič vedno imel največje dopadajenje. Zadnjič, to je bilo lansko leto okrog sv. Jakoba, je zagledal na pašniku Porezen pri Sorici lepo kobilo, ki je bila last Franceta Lotriča iz Dražgoč. Meničič tebič se je polastil te kobile in jo odgnal na Goriško na semej, kjer jo je prodal nekemu Lahu za 260 K. Če ravno se naš znani tat Andrej dela silno nedolžnega in se izgovarja na svojo revčino in bolezen, vse to mu nič ne pomaga. Pridržali so ga v zaporu, kjer bo moral čakati zaslužene kazni. Seveda naš nedolžni Andrej nima samo te tatvine na vesti, kajti bil je že doslej nič manj, kot osemkrat predkaznovan, prvič leta 1867 in zadnjič leta 1897, ter je predsedel vsega skupaj par mesecev manj, kakor 31 let. Vzrok vedno in povsod njegova „poštena“ tatinska obrt. Zadnjičrat je sedel vsega skupaj 8 let. Vendar to ga ni popoljšalo. In ako bi bilo šlo po pravici, ne bi bil smel uiti še eni tudi zasluženi kazni. Kajti priznal je celo sam, da je leta 1906 na isti planini Porezen ukradel nekemu posestniku vola, za katerega je dobil na semnju 200 K. Kajpada bo moral prestati sedaj še te dve kazni in upati je, da bodo imeli živinorejci dolgo časa, ako ne za vedno mir pred tem nepopoljšljivim tatom!

Tri prste al je odrezal 14 letni Josip Bucik z Bleda, ko je rezal les. Prepeljali so ga v goriško bolnišnico.

Nagle smrt. 17. t. m. v jutru okoli 8. ure je v Železnikih nagle smrti umrla 78 let stara vdova Terezija Polak - Jakcova. Ob 7. uri je v svoji kamrici zavžila še ves, od sinah jej prine-

šeni zajtrk; tožila je, da ponoči ni dobro spala; ob 8. uri so jo našli že mrtvo. To pač ni kaj posebno nenavadnega, kot posebnost pa naj bo povedano, da je bil pokojnici, rojeni Mažgon, stric sloveči matematik, vitez dr. Fr. Močnik, ki je bil, kar morebiti marsikomu ni znano, rodom iz sosednje gorate Davče, duhovnije cerkljanske.

Nečuvono podivjanost. K 45 let stari Bedenkovi dekli na Črnučah je prišel v nedeljo ponoči vaski fant Jernej Juvan pod okno spalnice. Pozval jo je, naj pride vun, ker ji ima nekaj važnega med štirimi očmi povedati. Dekla se je odzvala vabilu, in ko je stopila na prosto, pograbi jo Juvan za roke ter vleče pod bližnji kozolec, kjer je stalo 12 dragoncev ljubljanske garnizije in še trije drugi domači fantje. Juvan je vrgel dekle na tla, ji zamasil usta ter jo posilil. Istotako so storili dragonci in ostali trije fanti. Orožniki so Juvana izročili sodišču, a tudi drugi prizadeti ne bodo odšli zasluženi kazni za to skrajno podivjanost.

Tajaki promet v Bohinju je letos slab. Najbrže jih je odgnala draginja in prevleko odirenje od strani nekaterih izvoščakov. Vsakdo zahtevaj, da se mu pokaže tarifna tabela. Če ne je določilo c. kr. okr. glavarstvo, ki vsak prestopnik, ki se mu naznani, tudi kaznuje.

Sklad milij darov v korist blejskim pogorelcem razpisuje deželni predsednik za vso kronovino. Darila se sprejemajo pri deželnem predsedstvu, pri ljubljanskem magistratu in pri vseh okrajnih glavarstvih; razglasila se bodo v uradnem listu in odkazala svojemu namenu.

Delavstvo medvodake in bližnje goriščanske tvornice za papir, last delniške družbe L. ykam-Vevče, je začelo 18. julija o pol šestih zjutraj stavkati. Delavstvo, 452 oseb zahteva samo po 40 vinarjev poboljška na dnini. Delniška družba ve, da so delavci v teh dveh tvornicah izmed vseh, kolikor jih ima po širni Avstriji, najbornejše plačani. Zato se je nadjati, da se družba ne bo kujala proti ubogim delavcem ter uredila vsaj nekoliko nezdave mezdne plače v teh dveh tvornicah.

Rateče na Gorenjskem so kaj primren kraj za letovišcarje. Tik postaje je jako udoben hotel «Mangart», kjer dobe letovišcarji prav lepa stanovanja. Tudi kuhinja in klet sta največje pohvale vredni. Postrežba točna. Vas sama ima na razpolago tudi več stanovanj, hrano pa lahko dobi letovišcar v gostilnah, ako noče sam kuhati na stanovanju. Izleti iz Rateč so imenitni. Poletiš lahko k divnim klanskima jezeroma, katere čuva veličastni Mangart. Greš lahko v romantično dolino Planico, kjer se boš divil izviru Nadiže (Save Dolinke) Črez Karavanke po dveurni hoji obiščeš Podkloster, spotoma pa Sovče in Zagoriše, korčki slovenski vasi. Kdor pa ni prijatelj daljše poti; ima pa na razpolago v Ratečah lepe loge, livade in gozdice. Voda izborna, zrak imeniten! Tudi drugih udobnosti najdes. Letovišcarji, na noge in obiskujte to mejno še narodno zavedno občino, kateri načeluje vrli župan, posestnik hotela «Mangart». Seveda, da ima županstvo sveto dolžnost, na primer-nih krajih postaviti tudi primerne klopi. Kdor si hoče okrepčati zdravje s svežim planinskim zrakom, naj pihiti v Rateče na Gorenjsko.

Morilec v Velesovem — v Ljubljani prijel. V Velesovem sta v nedeljo v neki gostilni popivala rudokop Ivan Juvan, rojen 15. junija 1877. leta v Velesovem in pristojen v Šentur pri Kranju, in posestnikov sin Andrej Pogačar iz Olševka. Prvi je prišel pred nekaj časom iz Amerike, kjer je bival dve leti. Med navedenima pa je kljub temu, da sta bila prijatelja, prišlo do razpora, katerega posledica je bila, da je Ivan Juvan trikrat ustrelil z revolverjem na Pogačarja in ga dvakrat zadet v glavo, enkrat pa v hrbet. Pogačar je ostal mrtev na licu mesta, morilec je pa neznan kam pobegnil. Orožništvo iz Šenturja je takoj začelo obširno proizvodovati po ubeglem morilcu. Mestna policija v Ljubljani ga je tudi izsledila v neki gostilni v Kolodvorskih ulicah ter zaprla. Morilec skesano priznava dejanje. Revolver, s katerim je streljal na Pogačarja, je prinesel iz Amerike ter ga je pri pobegu v Ljubljano vrgel proč. Iročili so ga deželnemu sodišču.

Ubogi oča Smovec! Škofov prijatelj oča Smovec, bivši župan v Medvodah, je v velikih nadlogah in težavah. Svoj čas je trdil, da je Berce kriv vseh težb in sovraštva v župniji, zdaj pa ko Berceta že nad dve leti ni tam, ima pa oča Smovec vedno opraviti s kazenskim sodiščem. Pred tremi tedni je bil obsojen na 300 K pri okrajnem sodišču v Ljubljani, ker je očital Francu Kokalju, posestniku na Rakovniku in prejšnjemu svojemu pristašu, da je goljuf in da misli, da bo njega tudi goljufal. Drugič je bil Smovec ovaden od Antona Tavčarja, posestnika iz Spodnje Senice zaradi «prekratkega» jezika. Danes teden bi imela biti obravnava. Prejšnji dan je pa poslal Smovec k svojemu nasprotniku žensko, ki naj bi dosegla poravnavo. Obljubil je plačati vse stroške in 10 K tožniku. Usmiljen mu je Tavčar odpustil. Zlobni jeziki se čudijo, da rabi Smovec ženske za usluge, ko bo let. s za krompir tako trda. Kakor znano plačuje Smovec ženskam s pehari krompirja, če mu kat. ra stori kako uslugo. Naj bi bil raje poslal k Tavčarju kakega moškega! Med tem se je pa Smovec pretepal iz prijaznosti in ljubeznivosti z nekima posestnikoma iz Svetja. Med njim in posestniki iz Svetja je postalo razmerje zelo napeto, ker je Smovec v

pravdi med temi posestniki in Jarcem zaradi upo-rabe neke steze pričal v prilog svojega prijatelja. Po pretepu je Smovec dejal, da mu je nasprotnik izbil zob in pri deželnem sodišču se je bila uvedla proti tistemu posestniku iz Svetja preiskava zaradi težke telesne poškodbe. Dr. Schuster je pregledal Švoljšakova usta zelo natančno ter dognal, da Smovec že zdavnaj nima nobenega zoba. Stvar se je odstopila okrajni sodnji in bo menda v sredo huda obravnava. Nam se ubogi Smovec v resnici smili. Koliko mora ta revež prestati! Sosedom se smili, dasi je njih političen nasprotnik. Koliko bolj bi se jim šele smilil, če bi bil z njimi! Grmek in Berceta nima več, da bi ju glodal, zdaj bi se pa rad akopal nad sosede. Ali se nima dosti kazni škofov ljubljencev?

Novi, obratna industrija, katere v resnici hitro napreduje, je avstrijska parobrodna družba «Austro-Americana» v Trstu. Sklenila je za obiskovalce deželne razstave v Rio Janeiro v Braziliji (Južna Amerika), ki je za našo trgovino in veliko industrijo velike važnosti, od 15. junija do 17. septembra znižati vožno ceno za 40 %. Pri glavnem zastopniku Simonu Kmetetu v Ljubljani, Kolodvorske ulice št. 26, se sprejemajo naznanila in prodajajo vožni listi za tja in nazaj za ceno 960 K I. razred, 720 K II. razred z izborno hrano in pristno pijačo. Zdravniki, zdravnici i. t. d. so vsakemu na razpolago. Potovanje se lahko nastopi mesečno enkrat z voznim listkom, ki je veljaven eno leto. Prodajajo se tudi za kratke zabave, fakozvane zdravilne in krepčilne vožnje od Trsta na Patra, Palermo, Neapel in nazaj. Vožne cene so sledeče: 250 K I. razred, 150 K II. razred. Vozi se s taistimi parniki, kateri vozijo proti in od New Yorka, New Orleansa i. t. d. Pri tej priliki si je mogoče ogledati znane lepe kraje, n. pr. Primorsko, Goriško, Italijansko, Špansko i. t. d. Parniki so najnovejšega sistema in sicer z dvema vrtenicama, brezčimnim brojavom, termotank, telemotor, elek. razsvetljava, in zračenje ter kopališča.

Dela za osuševanje ljubljanskega barja so se pričela. Sedaj delajo zatvornico za odtok vode po Grubarjevem kanalu, ki se bo lahko ob visoki vodi odprla za odtok vode iz barja. Stroški so proračunjeni na več kot 4 milijone kron in bodo vsa dela končana v 5 letih.

Izkas posredovalnice društva slov. trg. so-trudnikov Kranj. — V službo se sprjemajo: 2 pomočnika manufakturne stroke, 2 pomočnika špecerijske stroke in 1 pomočnik železninske stroke. Službo iščejo 4 pomočniki mešane stroke, 1 pomočnik špecerijske stroke, 1 učenec in 1 učenka. Posredovalnica posluje za delodajalce brezplačno, za delojemalce proti mali odškodnini.

Politika koroških voditeljev. Kakor znano, je vatalo na Koroškem nekaj mož, ki niso zadovoljni s klerikalno politiko koroških voditeljev dr. Brejca, Podgorca in drugih, in so si ustanovili svoj napredni slovenski časopis «Korošec». Človek bi mislil: slovenski klerikalci vsaj na Koroškem ne bodo tak neumni in naravnost blazni in bodo gotovo vsaj v narodnih vprašanjih z naprednimi koroškimi Slovenci sli isto pot, posebno ker so v «Korošcu» vodje novega gibanja stvarno in brez napadov utemeljili, zakaj se ne strinjajo z ficijelno slovensko, t. j. klerikalno politiko na Koroškem. Ne tako dr. Brejc. Ta je na zborovanju katoliškega pol. društva odločno izjavil, «da s temi ljudmi ni nobena zveza mogoča!» — Vri učenec dr. Šutteršiča in dr. Korosca. — Brez komentarja!

Pozor na špirit! Branko Slavinčič, sin trgovca Nikole v Petrinji, je v kleti prekalal špirit. Ko je bilo delo končano, se mu je zdelo, da ni dobro zaskrnil pipe. Vrnil se je v klet in prižgal poleg pipe užgalico, da bi bolje videl. Špirit se vname in raznese sod. Plamen svigne na mladeniča ter ga težko opeče, da je kmalu v strašnih bolečinah umrl.

Znorel zaradi sreče. Neki rudar je živel zelo ubožno v Durhamu na Angleskem. Zdjaj je znorel, ker je izvedel, da mu je zapustil sorodnik 2 milijona kron.

Potres v severni Italiji so se pojavili. Več hiš je poškodovanih, dimniki so razrušeni, ljudje prenočujejo na prostem.

Za pogorelece na Bledu v roke g. J. Peternele so poslali nadalje: Zbirka v «Slov. Narodu» 8. julija 11 K 40 v; Frida Zimnjak, c. kr. stotnika soproga — najdenino 8 K; J. Kenda za koncert v Svicariji v Ljubljani 102 K 80 v; gtof Thurn v Radovljici (poslalo ostrbnštvo) 150 K; dr. J. Vilfan, župan v Radovljici 20 K; A. Roblek, lekarnar 20 K; Coloman v. Fest 20 K; Teodor Sittig 10 K; Blaž Dellaschiane 8 K; Matej Kosmač 6 K; E. Strohschneider 5 K; gđc. Šubic 8 K; Anton Murovec 2 K; gospa M. Zupanc 2 K; Al. Vengar 2 K; M. N. 2 K; gđc. Marjanca Verhuc 1 K; gospa H. Rudesch 5 K; gospa Tekla Sittig 5 K; Fr. Doljan 5 K; gospa Fani Voves 5 K; Jos. Pogačar 5 K; E. Ferk 5 K; R. Kunstelj 4 K; gospa Rezi Fürsager 4 K 70 v; ga. Stegu 3 K; gđc. M. Pretnar 2 K; ga. Fajdiga 2 K; ga. Zima 2 K; ga. Avgustin 2 K; ga. Šusteršič 2 K; ga. Praprotnik 2 K; ga. Vengar 1 K; gđc. Fr. Tuma 1 K; gđc. Fr. Mrveč 1 K; ga. Tevž 1 K; ga. A. Sila 1 K; ga. Golmajer 1 K; ga. Jureca 1 K; g. Planinšek 1 K; ga. Hočevar 1 K; g. P. Kavčič 1 K; g. Valjavac 1 K; gđc. Ipavic 1 K; gđc. A. Pavlovič 1 K; ga. Primožič 1 K; ga. M. Pristov 1 K; g. J. Janša 1 K; g. N. N. 30 v; ga. Ter. Fürsager 2 voka oblete; g. J. Sartori 20 K; vsi v Radovljici; g. A. K. v Ljubljani 5 K; Češka družba v hotelu «Triglav» na Bledu 22 K; Konjedec & Zajc, trg. z želez. v Gorici 30 K; g. Vinko Slivnik v St. Vidu na Dolenskem 20 K; omizje Jalenove gostilne v Ratečah na Gorenjskem 4 K 76 v; g. Franc Kovač; nadučitelj v Zlatičini čisti do-hodek veselice 250 K; zbirka v «Slov. Narodu» št. 160 18. julija 20 K; g. J. Šešek, magistratni svetnik v Ljubljani 5 K; skupaj 819 K 46 v.

Zlet gorenjskih sokolskih društev se vrši 15. avg. v Kranj.

Izpred deželnega sodišča.

— Konja so mu vzeli. Janez Košnik, posestnik na Primskovem, je imel to slabo navado, da je fekalije v Kranju podnevi iz mesta izvažal. Vsled tega mu je okrajno glavarstvo z ukazalo, da je to delo dopustno le ponoči. Temu povelju se pa Košnik ni hotel ukloniti. Dne 7. majnika t. l. je zopet podnevu izvažal fekalije skozi mesto. Da bi to preprečil, spregel je ondotni mestni redar 15 letnemu obdolženčevemu sinu Patru konja izpred voza ter konja postavil v neki hlev, pred katerega se je postavil. Kmalu prihrumi Košnik s svojim slaboumnim sinom Primožem ter sta se hotela siloma polastiti konja. Redarju bi se bilo slabo go-dilo, da ga ni oprostil drugi mestni redar. Za kazen se mu je naložilo štirinajst dni težke ječe.

— Slab izgovor. Marija Fojkar iz Škofje Loke je služila okoli sedem mesecev pri Mariji Lang v Ljubljani za kuharico. V tej dobi je svoji gospodnji izmaknila raznih oblačil in perila. Dne 15. majnika je te ukradene reči oddala svoji materi Katarini, da jih ponese na svoj dom. Med potjo jo je pa ustavil policijski stražnik ter jo aretoval. Marija Fojkar pravi, da je te reči vzela le iz potrebe glede na njeni bližnji porod. Obsoj-na e na en mesec težke ječe, njena mati Katarina pa na pet dni zapora.

— Nepoboljšljiva tatica. Marija Olipič, iz Senčurja pri Kranju doma, je tujemu imetju ne-varna oseba. Komaj da je prestala zaradi tatvine 8 mesečno težko ječo, že je pričela zoper krasti. Najljubše so ji bile kure, katere je prodala ali jih pa sama pojedla. Svojemu očetu v Adergasu je iz zaklenjene hiše vzela več mesa in jajc, svoji sestri pa 2 ruti. Ko je leta 1905 bila še v službi pri Andrettu na Viču, vzela je 18 kur, 10 K gotovine in nekaj drugih drobnarij. Sama priznava, da je meseca aprila t. l. neznanim lastnikom vzela 11 kur. Obsojana je bila na 13 mesecev težke ječe, po prestani kazni se bo pa oddala v prisilno de-lavnico.

— Trije kakor Ajlenburg. Prisiljenca 10 letni Martin Hütter in 13 let stari Ivan Reisinger sta pobegnila 10. julija iz ljubljanske prisilne delavnice in jo mahnila proti Koroski. Pri Sv. Ani pod Ljubeljem ju pokliče iz Jurčeve gostilni čev-ljar Franc Dobre, ki je bil precej vinjen, in jima ukaže princeti jedi in pijače. Ko sta se do dobrega pokrepčala, zapustijo vsi trije skupno gostilno. Krenili so v bližnji gozd ter vganjali med saboj nečistost. Hütter in Reisinger sta to priliko pora-bila, da sta Dobretu iz žepa izmaknila 81 kron 60 vin, in pobegnila. Dobretu se je posrečilo s po-mošču drugih begunce ujeti in jima odvzeti denar. Krivdo vsi trije odkrito priznavajo. Hütter je bil obsojen na 13 mesecev, Dobre na 4 mesecu težke ječe, Reisinger pa vsled svoje mladosti na 2 me-seca posebnega zapora.

Slovenci, kupujte vzi-galice v korist družbi sv. Cirila in Metoda!

Pozor! 5000 kron zaslužka! Pozor!

5000 kron zaslužka

plačam onemu, kdor mi dokaže, da moja 215 3-1 čudežna zbirka

600 komadov samo za 5 K

ni priložnostni nakup in sicer:

Pristna švicarska pat. si. t. Roskopf žepna ura, točno regulirana in ki natančno gre s 3 letno tvorniško p-pismeno garancijo, ameriška double zlata oklepna veri-žica, 2 amer. double zlata prstana (za dame in gospode), angl. pozlačena garnitura, manšetni, ovratniški in naprsni gumbi, 5 delni amer. žepni nožek, elegantna svilnata kravata najnovejšega kroja, barva in vz-rec po želji, prekrasna naprsna igla s simili-briljantom, mična damska broža, poslednja novost, koristna žepna toaletna garni-tura, e.eg. pristno usnjena denarnica, par amer. butonov z imit. zlahtnim kamnom, pat. angl. vremenski tlakomer, salonski album s 36 umet. in najlepšimi pogledi sveta, prekr. kolje za na vrat ali v lase iz pristnih jutrovskih biserov, 6 čarovnikov, razvedre vsako družbo in še 500 razl. predmetov, koristnih in neutrpljivih pri vsaki hiši — zastoj. Vse skupaj z eleg. sist. Roskopf žepno uro, ki je sama dvakrat toliko vredna, samo 5 kron po povzetju ali denar naprej (tu-li znamke) pošilja

S. Urbach, Krakov št. 63. svetovna razpošiljalnica.

NB. Kdor naroči 2 zavitka, mu pridenem zastoj prima angl. britev ali 6 najfinejših žepnih robcev. Za neuga-jajoče denar takoj nazaj, vsak riziko toraj izključen.

Uljudno se prosijo vsi
sodovičarji
da bi zamenjali
steklenice

katere so se po pomoti zamenjale.

Jernej Ručigaj
sodovičar.

224 3-1

Mastin

doktorja pl. Trnkóczyja krmilno varstveno sred-stvo se dobiva pristno pri trgovcih le pod imenom **Mastin**. Previdni kmetovalec ga pri-meša krmi vsaki domači živali. Najvišje medalje na razstavih in tisoči zahvalnih pisem pričajo o velikih uspehih, ki se dosežejo z mastinom.

Tovarniška zaloga: 236-33

Lekarnar Trnkóczy, Ljubljana.

Vinske sode iz hrastovega lesa močne in v dobrem stanju

od 300 do 400 litrov, od 400 do 600 litrov nadalje sode z vratcami 223 16-1

od 700 do 1200 litrov, od 1200 do 6000 litrov

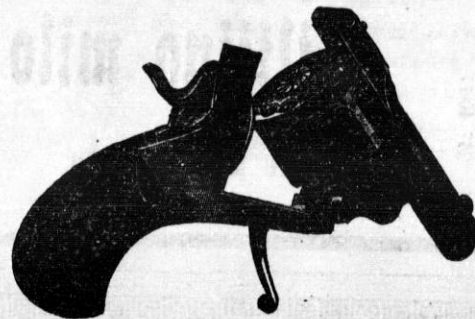
oddaja po jako zmerni ceni tvrška

M. Rosner & Co.

poleg Koslerjeve pivovarne

v SPODNJI ŠIŠKI.

FR. ŠEVČIK, puškar
v Ljubljani, Židovske ulice 7.

Priporoča svojo veliko zalogo najboljših pušk in samokresov najnovejšega zi-stema. Kakor tudi muntoljfo in vse druge lovske priprave po najnižjih cenah.

Popravila se izvršujejo točno.

... Cenovniki na zahtevanje zastoj in poštnina prosto. ...

822 12-1

Mestna hranilnica v Kranji

Splošni rezervni zaklad
185.000 kron
Posebni rezervni zaklad
3.300 kron. 26-20

Koncem leta 1907: Stanje hranilnih vlog 4,497.000 kron, posojil na zemljišča 2,725.000 kron ter po-sojil občinam 183.000 kron.

Ta najstarejši denarni zavod v Kranju uraduje na rotovžu vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne, ob smanjših in tržnih dneh pa tudi od 2. do 4. ure popoldne.

obrestuje hranilne vloge po

4%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglašati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim promoženjem in z vse svoje davčno močjo. — Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev.

Hranilnica posoja na zemljišča po 5% na leto in na amortizacijo v 36 letih, tako da na primer dolžnik v teku 36 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

**Odda se takoj
soba z opravo in hrano.**

Kje? pove upravništvo «Gorenjca». 312 2-2

**Odklkeyan z državnim čarilom od
c. kr. trgovskega in poljedelskega
ministrstva**

Najfinejši vinski kis

iz zjam'eno pristnega vina in zjamčeno pristni čisti
naravni jedilni kis

najboljše blago, takozvana esenca, specialna znamka
„V neser Naturer“, zjamčeno čist, popolnoma od-
govarjajoč avstr. zakonu življenskih sredstev od tvrdke

**Iv. Knaus v Št. Vidu
ob Glini na Koroškem**

je dobiti pri vseh večjih trgovcih na deželi. Zatorej
naj si ga nabavi vsak ekonom, ki skrbi za svoje ljudi.
Vsak večji trgovec bo pri povzetju večje množine ceno
toliko znižal, da ne bo nikomur več mar, kupovati
škodljivo in nevarno kisovo kislino od židov, ki jo po
deželi prodajajo. 319 6-2

**Steckenpferd
lilijino milo**

najboljše milo za kožo.

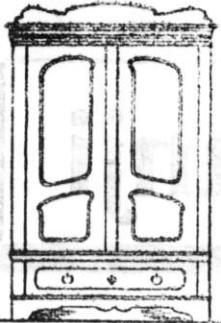
247 40-17

Priznalna pisma na razpolago.

Fr. Ks. Casper
Ljubljana, Soška 8.

321 3-1 v bližini realke.

Zaloga vsakovrstnih hišnih oprav, oprav
za spalne, jedilne sobe in vseh vrst ta-
peciranega pohištva, nas'o-
načev, otoma-
nov i. t. d.

Specijaliteta:
Vsakovrstne rolo,
šaluzine, lesene in
železne valjčne za-
store.

Prevzema naročila
za telovadne bla-
zine iz kokosove
trave v poljubnih
velikostih.

Ceniki, vzorci in proračuni zastoj.

Loterijska srečka dne 18. julija 1908
Trst 34 22 7 82 36

M. Podkrajšek

frizer za dame in gospode

Ljubljana, Sv. Petra cesta 35. Filijalka
147 52-48 nasproti hotela „Union“

Sistem Balke

priporoča
za gojitev las in za
umivanje glave svoj
zdravniško priporo-
čeni gorko in mrzlo
zračni sušilni aparat.
Suši brez nadležne
vročine. Ne provzro-
čuje skrčenja las.
Vpliva dobro na po-
sajevanje rasti las.

Zaloga vsako-
vrstnih vplek
striženih in zme-
sanih las.

Oddelek za
dame s sepa-
ratnim vhodom.

Kupujejo se zmešani in odstriženi lasje
po najvišjih cenah.

Kavarna „Ilirija“

oddaljera 3 minute od južnega kolodvora
je vsak dan 313 2

celo noč odprta.

Priporoča se najuljudneje p. n. tujcem za
mnogobrojen poset **Stavo Miholič.**

**Sirovo maslo, jajca
in gozdni sad**

kupuje v vsaki množini

Henrik Dobiasch

Dunaj 16|2, Grundsteingasse 44. 311 6-2

314 52-2

Ustanovljeno leta 1885.

Rudolf Rus

urar v Kranju

poleg lekarne.

Ustanovljeno leta 1885.

Velika zaloga vsakovrstnih ur, zlatine in srebrnine ter
optičnih predmetov. Popravlja točno in ceno. Najnižje cene.
Priznano izborno blago

Samo edini polzkus
prepriča, da
vzdržuje **Rainerjeva vaselin-mast**
za usnje 318 52-2
čevlje in usnjene stvari
nepremočljive,
prožne in
mehke

Prva gorenjekoroška topilnica loja
Izdelovanje sveč in mila

Istotako je
Rainerjevo
hitro bliščočee voščilo
zavito v podolgaatih
rdečih škafjih po 5, 8, 12, 16, 24
kom. pri kg priznano dobre kakovosti.

Julij Rainer, Beljak

Kavarna „Ilirija“

Ljubljana, Kolodvorske ulice šte. 20.

P. n. slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da sem prevzel z
današnjim dnem **nanovo urejeno**

kavarno „ILIRIJA“

katero bodem vodil kakor doslej nadalje, in se bodem potrudil — z
oziranjem na svoje dolgoletno poslovanje v tej stroki — povsem zadostiti
vsem zahtevam in željam slav. občinstva.

V kavarni sta na razpolago dva izvrstna biljarda (trrdka Seifert),
posebna igralna soba, kakor tudi vsi domači in tuji politični in ilu-
strirani časopisi. 315 3-2

Izborne pijače, likerji, čaj, kava i. t. d., vina v buteljkah
vseh vrst. — Postrežba točna.

Vsem svojim dosedanjim gostom se tem potom za izkazano mi za-
upanje kot plačilni marker zahvaljujem, ter prosim, da mi to zaupanje
ohranijo tudi naprej.

Za mnogobrojen obisk se najuljudneje priporoča
Stavo Miholič, poslovodja.

Električna gonilna sila.

Tovarna oljnatih barv, laka in firneža

Brata Eberl

črkoalikarja, lakirarja, stavbena
in pohištvena pleskarja

Ljubljana, Miklošičeve ulice 6,
nasproti hot. „Union“

Ustanovljeno 1842. Telefon 154.

52-1

SINGER

šivalne stroje

naj se kupuje le v naših prodajalnah, ki se jih spozna po teh napisnih tablah.

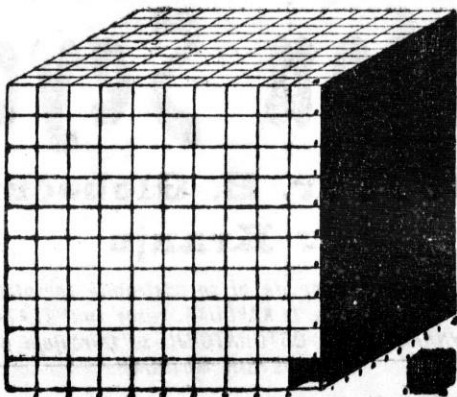

Naj se ne pusti premotiti pri priporočilih, ki imajo namen, z navedbo imena SINGER predajati že rabljene stroje ali stroje drugih vrst; kajti naši stroji se ne oddajo prekupoem, temveč se jih prodaja naravnost od nas cenjenemu občinstvu.

SINGER Co.

Akc. družba za šivalne stroje
Kranj št. 53. 20

Nova kubična knjiga!

Za vsakovrstni okrogli les, rezan ali tesan, v stari in novi meri, razvidno je iz sledečega kazala, da je to dosedaj najboljša kubična knjiga.

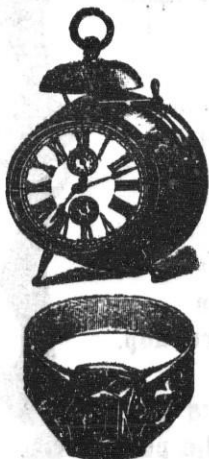
Kazalo:

1. Okrogli les, premer v colah, dolžina v čevljih;
2. Okrogli les, premer v centimetrih ali v colah, dolžina v metrih, vsebina v kubičnih čevljih;
3. Okrogli les, premer in obseg v centimetrih, dolžina v metrih, vsebina v kubičnih metrih;
4. Rezan in obtesan les za deske in trame vse dolžosti, debelosti in širokosti;
5. Preračunjenje col v centimetre;
6. Preračunjenje centimetrov v col;
7. Preračunjenje čevljev v metre;
8. Preračunjenje metrov v čevlje;
9. Preračunjenje kubičnih čevljev v kubične metre;
10. Preračunjenje kubičnih centimetrov v kubik čevlje;
11. Preračunjenje kubičnih metrov v kubične čevlje;
12. Tabela, po kateri se izračuna teža lesa;
13. Načrt, po katerem se lahko napravi merilo, da se lahko izračuna vsako kubično vsebino okroglih debel;
14. Kubična telesna mera.

Knjiga stane v močno celo platno vezana 5 K, po pošti 20 vin. več. K tej kubični knjigi se prileže tudi lahko zraven **Hitri računar**, ki je za trgovce z lesom zelo pripraven. Obe knjigi skupaj vezani staneta 8 K 20 vin.

Knjižica se dobiva pri založniku

Viljemu Požgaju v Kranju.

Mavricij Smolej urar

na Jesenicah štev. 19

priporoča svojo veliko zalogo pravih švicarskih žepnih ur

vsake vrste, dalje budilke, ure na nihala, prstane in verižice, po najnižjih cenah.

Popravila

se izdelujejo v lastni delavnici, ter sem zmožen po moji blizu 20 letni skušnjavi vsaka tudi najtežja popravila izvršiti natančno in po niskih cenah. Popravljajo se budilke po 80 vin. do 1:40 K. Žepne ure od K 1:20 naprej. — Zaradi kakovosti priporoča posebno precizijsko uro

„INTACT“.

Kolesarske potrebščine

NB. Ako želite imeti uro res dobro popravljeno jo ne dajate takim, ki urarije niti izučeni niso. 17-17

Brata HLAVKA

izdelovatelja kirurg. instrumentov
ateljje za ortop. aparate in bandaže
Ljubljana, Prešernove ul. 5

priporočata

svojo veliko zalogo obvezil za zdravstvo in bolniško potrebo, biževij, irig. tojev, aparat v za mrzle in inhalacija s paro, steril. z rane obveze in bandaže, kakor tudi nogavic za krčne žile, kilne pasove, vsakovrstne brizgalke in aparate za samoklistiranje, najboljša kvaliteta gumi-jevih stvari in gum. jevil. p. stelnih podložk. — Vse bandaže se izdelujejo pod strogim nadzorstvom po od-243 52-19 redbah p. n. gg. zdravnikov.

Zunanja naročila se izvršujejo točno, hitro in diskretno.

Galvanični p. niklovani zavod z obratom na motor.
Popravila se izvršujejo točno in cenno.

Sladoled

najfinejši, več vrst, kakor tudi ledena kava, čokolada i. t. d. se dobi vsaki dan sveže pri **E. Brandtu, Kranj.**
Zunanja naročila točno in cenno kot povsod drugod!

299 26-11

Ludovik Borovnik

puškar v Borovljah (Ferlach na Koroškem)

se priporoča v izdelovanje vsakovrstnih puš. za lovce in strelce po najnovejših si temih pod popo. n. jamstvom. Tudi predeluje stare samokresnice, vsprejema vsakovrstna popravila, ter jih točno in dobro izvršuje. Vse puške so na c. kr. preizkuševalnici in od mene preizkušene. 181 52-40

Ilustrovani ceniki zastoj.

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškove ulice št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko ključavničarstvo.

Žično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru, obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande, stolpne križe, štedilnike i. t. d.

Specijaliteta: 152-36

valjični zastori (Rollbalken).

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najboljše kosmetično
zobočistilno
sredstvo

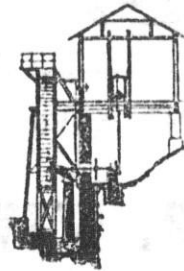
Seydlin

Izdelovatelj
D. Seydl

Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

24-76
Dobi se
v
lekarni
Šafarj

G. Tönnies

422-25

tovarna za stroje, železo in kovinolitarna v Ljubljani
priporoča kot posebno kage in vse stroje za obdelovanje lesa.
Francis-turbine osobito za žagine naprave vezane neposredno z vratilom.
Sesalno-generatorski plinski motorji, največja gonilna sila 1 do 3 v. za konjsko silo in uro.

Edino pravi

Thierryjev balzam

je z zeleno znamko nune. 12/2 ali 6/1 steklenice ali pa 1 velika špeci. steklenica s patentnim zaklep m 5 kron.

Thierryjevo centifolijno mazilo

proti vs. m. se tako starim ranam, vnetjem, poškodbam, gorčici, k. slini, kašlju, krču, slabem teku i. t. d., 2 lončka 3 K 60 vin. Razpošilja se le proti p. vzetju ali za naprej poslani denar. Ti dve domači zdravili sta povsod znani in že od nekdanj sloveči. Naročila n. j. se naslavljajo na:

Cekernar A. Thierry v Pr. gradbi pri Rog. Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. 15-18

Svoji k svojim! 256 52-20

Staroznana narodna tvrška:

Anton Iv. Pečenko

GORICA :: ulica Jos. Verdi 26

postreže pošteno in točno s pristnimi belimi in črnimi vini iz lastnih in drugih priznanih vinogradov po ceni 30-50 vin. liter; potem s pilsenskim pivom «prazdroj» iz slovi. če. češke «Meščanske pivovarne», in izbornim protivin-
skim pivom iz pivovarne kneza Schwarzenberga v Protivinu na Češkem, in sicer v sodkih in steklenicah; z domačim pristnim tropinovoem I. vrste, lastnega pridelka v steklenicah.

Vino dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstrijsko-ogrske države v sodih od 56 lit. naprej franko goriška postaja.

Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Večkrat premirano!

Glinaste peči 1 52-1

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Avgust Dreise

prva in največja tovarna peči in glinastih izdelkov v Ljubljani.

Sivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 180-54

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

[priporoča svoje najbolj priznane šiv. stroje in kolesa

Ceniki na zahtevanje zastoj.

Za šolsko sezijo priporočam vsakovrstne šolske potrebščine

n. pr. zvezke, knjige, torbice, nosila za knjige, pisalno in risalno orodje, papir in sploh vse v to stroko spadajoče predmete v največji izber in najnižji ceni.

Na drobno in debelo!

Na drobno in debelo!

Anton Adamič, Kranj

trgovina s papirjem, galanterijskim in modnim blagom

Kranj, Glavni trg.

52-17

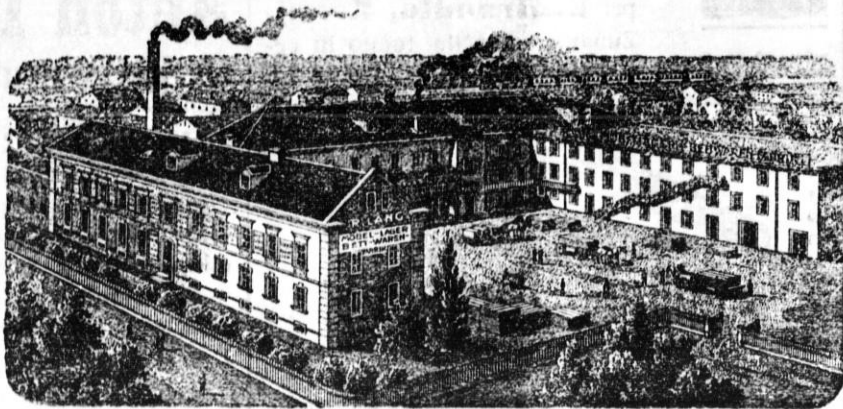
<p>Bluze vrhna in spodnja Krila Predpasnike Moderce Šerpe Pasove Ovratnike Mašence Jabots Srajce Perilo Otročje oblekce Krstne oprave</p>	<p>Potrebščine za šivilje Svila Baržun Tresse Čipke Vložke Applikaci- jone Gumbe Vezanine</p>	<p>Glace in svilnate rokavice Moderne srajce Ovratnike Kravate Nogavice Žepne robce Gumbe Denarnice Prsnike Naramnice Glavnike Garniture Milo Parfum</p>
<p>➔ Nova modna trgovina :: Salon za damske klobuke ➔ filijalka iz Ljubljane 195 52-36</p> <h2 style="text-align: center;">A. VIVOD-MOZETIČ V KRANJU</h2> <p style="text-align: center;">na glavnem trgu v hiši g. Pavšlarja</p> <p style="text-align: center;">Priporoča za pomlad in poletje elegantne klobuke za dame in otroke pariške in dunajske modele. Žalne klobuke. * Klobuke sprejemam v popravilo.</p> <p style="text-align: center;">==== Zunanja naročila točno. ====</p>		
<p>ženska ročna dela Predtiskarija Vseh vrst pavola Svila Cvetlice Ročne torbice Moderne kapce Pajčolane</p>		

Martinova cesta 20 R. Lang Martinova cesta 20
Postajališče električne cestne železnice pri šentpeterski cerkvi
LJUBLJANA :: Zalagatelj društva c. kr. avstr. drž. uradnikov.

Bogata zaloga pohištva vsake vrste v vseh cenah. Ogledala, slike v vseh velikostih.

Popolna oprava za vile. Špofjaliteta: Gostilniški stoli. Pohištvo iz železa, otroške postelje in vozički po vsaki ceni.

Modreci iz žilnatega omrežja, afričanske trave ali žimo, prve vrste vedno v zalogi.

Za spalno sobo od 180 glid. naprej. Divan z okraski. Oprave za jedilne sobe, salone, pred-sobe, cele garniture.

Špofjaliteta v ne-vestnih balah. Veliki prostori, prtilišno in v l. nad-stropju. Čudovito poceni za hotele, vile in za letovišča 62 glid.

Za sobo; postelja, nočna omarica, o-mivalna miza, obe-žalniki, miza, sten-sko ogledalo.

Zobotehnični atelje Oton Seydl

pri g. dr. E. Globočniku
v Kranju

ZOBOVJA, tudi ne da bi se odstranile korenine, z ali brez nebne plošče, iz KAVČUKA, kakor tudi ZLATA, dalje VRAVNALNICE in OBTURATORJI se izvršujejo po NAJ-NOVEJŠIH METODAH.

PLOMBE V ZLATU, PORCELANU, AMALGAMU in CEMENTU kakor tudi vse ZOBOZDRAVNIŠKE OPERACIJE izvršuje tu SPECIJALIST.

Odpri vsako nedeljo od 8. do 6. ure.

POSOJILNICA V RADOVLJICI

registrovana zadruga z omejenim poročtvom

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje po

4 ¹/₂ ⁰/₀

Rezervna zaklada
iznaša:

K 78.000

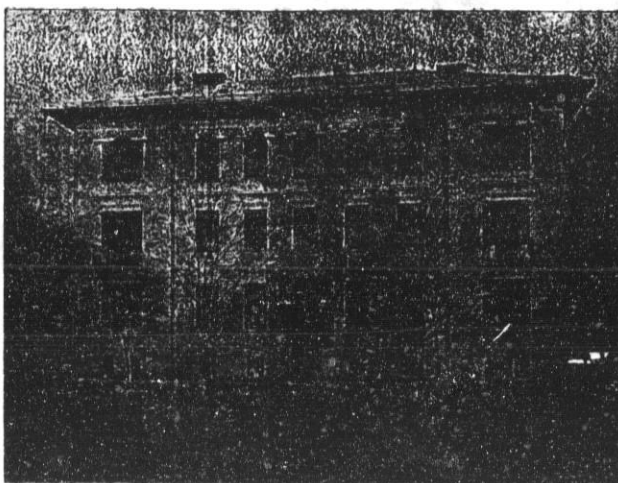
Denarni promet
v letu 1907.:

K 5,600.000

brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovi denar, ne da bi se pretrgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjižbe brez amortizacije po 5¹/₂% ali z 1% amortizacijo, na menice pa po 6%. -- Eskomptirajo se tudi trgovske menice.

Posojilnica sprejme tudi vsak drug načrt amortizacijskega dolga.

Urađuje se v centrali in v podružnici

vsak dan

od 8. do 12. ure dop.

in

od 2. do 6. ure pop.

izvemži nedelje pop.

Poštno-hranilnični račun centrale št. 45.867.

Podružnice na Jesenicah št. 75.299.

120-47